

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра японської філології

Кваліфікаційна робота магістра з японської філології
на тему: «Еволюційні зміни в японській військовій лексиці в період
другої половини ХХ – ХХІ століття»

Допущено до захисту

«_____» _____ року

студентки групи МФяп 59-18

факультету сходознавства

освітньо-професійної програми

Японська мова і література,

англійська мова та методика їх

викладання

за спеціальністю 035 Філологія

Якуніної Марії Юріївни

Завідувач кафедри

японської філології

_____ Пирогов В. Л.

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Свердлова Тетяна Геннадіївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ, ЇХ УТВОРЕННЯ ТА ПОДІЛ НА КЛАСИФІКАЦІЇ.....	5
1.1 Поняття лексики, військової термінології.....	5
1.2. Фактори впливу на розвиток військової термінології.....	8
1.3 Проблема перекладу військової лексики.....	11
1.4 Способи створення військової лексики.....	13
1.5 Проникнення військової мови до інших сфер та асимілювання.....	15
1.6 Сучасна військова лексика та поділ її на групи.....	22
РОЗДІЛ 2. ЕВОЛЮЦІЯ МОВИ, ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ.....	29
2.1 Динаміка мови та її проблеми причинності.....	29
2.2 Процеси розвитку та еволюції мови.....	32
2.3 Огляд історії та зміни в японській мові.....	43
РОЗДІЛ 3. ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА У ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ. ЕВОЛЮЦІЙНІ ЗМІНИ.....	59
3.1 Японська військова лексика у період Другої світової війни.....	59
3.1.1 Розгляд японської військової лексики.....	59
3.1.2. Витіснена військова лексика в японській мові.....	61
3.2 Сучасна військова лексика в японській мові.....	64
3.2.1 Військова лексика в конституції Японії, стаття 9.....	64
3.2.2 SDF термінологія.....	67
3.2.3 Нова сучасна військова лексика (японська та запозичена).....	71
3.3 Причини еволюції лексики.....	73
ВИСНОВКИ.....	76
АННОТАЦІЯ 「要約」.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	81
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

В усі часи наявність армії являється одним із важливих елементів характеристикою будь-якої держави. Армії можуть відрізнятися чисельністю, принципами комплектування, ступенем боєздатності і навіть існуючими в ній відносинами, що включають і комунікацію. Склад армії і принцип її комплектування, традиції і ставлення суспільства до армії, професіоналізм є найважливішими причинами, що впливають на виникнення і розвиток військової термінології. Військова термінологія постійно поповнюється незалежно від того, який період, будь-то війна та конфлікти, чи періоди військових реформ і перетворень. Секретність, закритість армії обумовлюють її корпоративність і створюють передумови для виникнення і розвитку свого військової мови.

У військової термінології система лексичних засобів все активніше вживається не тільки у сфері професійного спілкування. Тому на сьогодні її вивченню приділяють дуже багато уваги.

Японська військова лексика, як і в інших мовах, завжди змінюється. У неї з'являються нові слова, на даний час це вже особливо запозичені з інших мов, стара лексика, складна за своєю будовою та вимовою вже майже не використовується та постійно поповнює склад архаїзмів.

Актуальність дослідження – базується на розборі термінів у різних категоріях, за якими потім можна визначити як утворюються нові слова у військовій лексиці. Це можуть бути як скорочення, так і запозичення або терміни які можуть використовуватись у інших видах лексики, чи нові слова, які використовуються лише в одній із категорій військової лексики.

Мета дослідження – розглянути військову термінологію, з чого вона складається та які характерні особливості в собі несе. Також особливу увагу звернути на військову термінологію в японській мові, а саме на її еволюційні зміни. Розглянути не тільки лексику яка використовували у період другої

світової війни та, яка використовується на сьогоднішній день, а й причини наслідків змін.

Об'єктом дослідження – в даній роботі виступає японська військова термінологія.

Предметом вивчення – є еволюційні зміни японської військової термінології.

Завдання:

1. Дослідити поняття лексики та військової термінології
2. Дослідити фактори впливу на розвиток військової термінології
3. Дослідити проблеми перекладу військової лексики
4. Дослідити способи утворення військової лексики
5. Дослідити проникнення військової мови до інших сфер та асимілювання
6. Дослідити сучасну військову лексику Японії та поділ її на групи
7. Дослідити динаміку мови та її проблеми причинності
8. Дослідити процеси розвитку та еволюції мови
9. Дослідити історію та зміни в японській мові
10. Проаналізувати військову лексику Японії у період другої світової війни
11. Проаналізувати сучасну військову лексику Японії
12. Проаналізувати причини еволюції військової лексики в Японії

Методи дослідження – зіставний та порівняльний.

Структура роботи:

Робота складається зі вступу, трьох розділів «Теоретичні аспекти військової лексики та поділ її на класифікації», «Еволюція мови, історія виникнення японської мови», «Японська військова лексика у період другої світової війни та на сьогоднішній день. Еволюція мови», висновку, анотації, списку літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ, ЇХ УТВОРЕННЯ ТА ПОДІЛ НА КЛАСИФІКАЦІЇ

1.1 Поняття лексики, військової термінології

Лексика — це те, з чого складається мова. Інакше кажучи лексика це словниковий склад мови, який поділяється на загальноповсякденну і спеціальну лексику та її ще називають лексикою обмеженого вживання. До складу лексики входять різноманітні слова, які зустрічаються як в літературній мові, так і в побутовій. Це слова, що позначають:

- предмети побуту (книжка, шорти, ліжко, тощо)
- явища природи (дощ, сніг, вітер, тощо)
- назви живих істот (Кішка, чоловік, сосна, тощо)
- міри розміру, ваги (тяжкий, великий, тощо)
- військові поняття (девiзiя, армiя, зброя, тощо)
- успiльно-полiтичнi поняття (держава, народ, тощо) [8].

Тобто лексика може виступати як сукупність різноманітних категорій, на які поділяються слова, усталені вирази, тощо.

У цій роботі детальніше буде розглянута саме військова лексика у японській мові.

Військова лексика включає в себе особливий прошарок лексичних одиниць, оскільки вона обслуговує особливу галузь людської діяльності - організацію збройних сил, оперативно-тактичне мистецтво, зброю і т.д. Так як військова лексика являється загальноповсякденною та вона може виступати засобом соціально-мовної характеристики. У її склад входять військові терміни і військово-побутова лексика. Військові терміни - це слова або словосполучення, які відповідають поняттям військової справи. Військово-побутова лексика є перехідним явищем між військовою термінологією і загальноповсякденим словником [66].

Найбільш ефективними методами у вивченні понять військового терміна і військової термінології запропонували Л.Л. Нелюбина і В. Н.

Шевчуком. Якщо детально розглянути їх концепції то можна побачити, що при розумінні військового терміна автор опирається зі сторони лінгвістичного уявлення про терміни як слова і словосполучення спеціальної (наукової, технічної, тощо) мови, які можуть бути як створені, так і запозичені для точного визначення спеціальних понять і позначення спеціальних предметів в певній галузі знань. Вони також відрізняються від слів загальноприйнятої мови чіткою семантичною окресленістю тлумачення і специфічним відтворенням понять [66].

Терміни не тільки закріплюють поняття назвою, а й уточнюють його, відокремлюючи від суміжної галузі знань, тому вони повинні бути однозначні і лаконічні. Терміни з'являються в результаті прагнення мови до ущільнення і достовірності в передачі інформації, яка повинна виключити можливість довільного і суб'єктивного її тлумачення [71].

В. Н. Шевчук трактує військову термінологію з позиції перекладу. Він вважає, що відмінною рисою військових текстів є їх велика насиченість військовими термінами, що відносяться до військової субмови. Проблема ж військового терміна і термінології є однією з найважливіших проблем військового перекладу.

Військова термінологія – це система лексичних засобів, які позначають поняття військової науки та вживаються у сфері професійного спілкування.

Військова термінологія відрізняється від нейтральної лексики функціонально (спеціалізація в області військової справи) і семантично (чіткість семантичних меж, стилістична нейтральність, відсутність емоційного забарвлення, а також прагнення до однозначності).

На відміну від звичайного слова військовий термін може бути поєднана тільки з одним об'єктом реальної дійсності, представленим або одним поняттям, або одним денотатом, або будь-яким числом однакових об'єктів. Ця однозначна співвіднесеність проявляється лише в рамках однієї галузі військової справи. Багатозначність військового терміна може мати місце

тільки при його вживанні в різних областях військової справи або в різних контекстах: донесення, повідомлення, рапорт, одиниця штатна; підрозділ, частина, з'єднання, число; підрозділ, група, мета, об'єкт.

У військових термінів, як правило, немає синонімів, або вони різняться за своїм вживанням. Системна обумовленість військових термінів являє собою певну залежність термінів один від одного (вираз родових і видових понять, відома ієрархія). Це властивість військових термінів простежується у військових званнях. Оскільки у військовій сфері зайняті великі маси людей з самими різними рівнями знань і підготовленості, то військові терміни повинні відповідати ще одній вимозі - бути ясними, простими, доступними для розуміння. Саме в силу цього багато військові терміни створені на базі загальноживаної лексики і мотивовані. Цим властивістю в першу чергу мають терміни, призначені для забезпечення масової комунікації (команди, термінологія наказів, донесень, розпоряджень). Ці терміни повинні бути короткими, забезпечувати лаконічність викладу.

До військових термінів прийнято відносити військово-художні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, акти військового управління. Серед військових матеріалів можна також побачити науково-технічні матеріали та акти управління, в яких йдеться мова про життя та діяльність військ та установ збройних сил. Публіцистика, художня література та політичні матеріали, в яких жанрова специфіка воєнна, по своїй цілеспрямованості та тематиці нічим не відрізняються від інших художніх політичних, публіцистичних текстах. Різниця лише складається в тому що в них більше активної воєнної лексики. Будь-який військовий матеріал відрізняється від інших своєю насиченістю спеціальної лексики, яка їй притаманна, також у широкому спектрі використовуються військові й наукові терміни, наявність стійких та змінно-стійких словосполучень, які характерні у спілкуванні у військовій сфері. Зазвичай у військових

матеріалах можна відстежити велику кількість номенклатури і спеціальних скорочень з умовними позначеннями. Якщо розглядати військову лексику з точки зору синтаксиса, в неї проглядається широке використання еліптичних конструкцій, в ній наявна стисла форма висловлювання. Тому можна зробити висновки, що для воєнної лексики характерна: стислість, конкретність формулювань, чіткість, також важливу роль відіграють ясність викладу та точність, для забезпечення логічності у викладі. До всього цього переліку можна ще віднести структурність побудови та чітко відмежовувати одну думку від іншої, для того, щоб передана інформації могла легко сприйматися.

1.2. Фактори впливу на розвиток військової термінології

У військовій лексиці теж є багато факторів, які впливають на її зміну. Ці фактори також можуть бути аж ніяк не зв'язані із наукою. Тому нижче наведено декілька факторів, які впливають на розвиток:

- Принципи «суперництва» і «соціальної згуртованості»
- Принцип «суперництва»

Мюррей у своїх дослідженнях підтверджує, що зміни у мові військових, що служать у ВПС змінюється згідно тенденціям більш глобального рівня. Але його дослідження не закінчуються лише на цьому твердженні. Як виявилось, моряки та пілоти морського флоту мають свій власний спеціалізований словник. Однак Мюррей виявляє, що цей словник має лише незначну кількість спільного з тим військовим жаргоном, яким користуються службові у піхотних чи моторизованих сил [12].

Мюррей додає, що, навіть беручи до уваги загальне та традиційне суперництво між військовими сухопутних сил і військово-морського флоту, здається трохи дивним, що представники одних та інших військових сил не мають майже нічого спільного в лінгвістичному плані. З огляду на те, що вони повинні виконувати однакові чи майже однакові види маневрів у повітрі, використовуючи з ідентичне обладнання і однакові інструкції по

веденню бою, очевидно, що внутрішні правила та звички настільки широко проникли у військовий колективний розум, що була створена діалектна дивергентність між різними видами військ [12].

Суперництво між різними видами військ, на жаль, не є чимось новим. Наприклад, візьмемо термін «піхота»(infantry). Уейн А. Сілкетт пояснює, що «хоча невідомо коли назва немовляти(infant) вперше була використана для найменування піхотинців, цей термін був більш за все придуманий кавалерією в цілях продукування насмішок». Кавалеристи (які, зазвичай, були пов'язані з лицарством, знаттю, владою і аристократією) їхали верхи, вони «скоріш за все, за принципами порівняння винайшли примітивну аналогію, згідно якої піхота, що могла рухатися тільки ногами і не могла носити свій багаж і провізію, щоб протриматися деякий час, прирівнювалася до немовлят, а кавалерія була дорослою армією» [13].

- Принцип «соціальної згуртованості»

Очевидно, що організація збройних сил за допомогою підрозділів та системи різних видів військ і, як наслідок, багаторічне суперництво між ними, свідомо та несвідомо культивується, що сприяє росту продуктивності військового сленгу. Крім того, створення спеціальних військових словників, в тому числі сленгових, дозволяє ідентифікувати членів певної групи всередині неї та їх місце всередині цієї групи, і, навпаки, дозволяє ідентифікувати членів інших груп і реальне відношення цієї групи до них, створюючи чи посилюючи соціальну єдність та згуртованість в військах за допомогою лінгвального методу[12].

- Нові технології і лінгвістична економія:

Існують також ще деякі фактори, що відіграють роль в розробці нової військової термінології, пов'язаної з колективом. Зокрема, за допомогою технологічного розвитку та повсюдного використання комп'ютерних та інформаційних технологій швидко створюються нові терміни, а деякі групи військового персоналу вже просто взагалі не використовують застарілу

термінологію в повсякденному службовому дискурсі» [12]. Крім того, з'являються неологізми для досягнення лінгвістичної економії, тобто для зменшення складу мови для позначення одного поняття або дії до одного слова або фрази [12]. Явними прикладами такої лінгвістичної економії є використання виразу *backseater*, замість використання повної назви - офіцера радіолокаційного перехоплення, або використання словосполучення *huffer cart* замість описового визначення - невеликого транспортного засобу, який використовується для вдування повітря в двигуни бомбардувальника, щоб почати їх роботу [12].

- Значимість гумору в військовому слензі і його психологічні переваги:

Дивлячись на словники військового сленгу, яскраво видно, наскільки гумористично забарвлена постає військова мова, особливо в неформальному стилі вираження. Таким чином ми підходимо до ще одного яскравого фактору впливу та розвитку військового сленгу: спроба зменшення психологічної напруги, особливо під час військових дій через гумор. Мюррей зазначає, наприклад, що пілоти морського флоту «проявляють іронію в своєму кращому прояві» [12].

В той час як номінативне значення слова *loiter's* - безцільно блукати; байдикувати; повільно рухатись, пілоти літаку-винищувача, що рухається по небу з швидкістю більше в 2 рази ніж швидкість звуку, називають літаки, які повільно рухаються повільно, що є відносно маломаневреними. Очевидно, що людина, яка придумала цей вираз, мала на увазі зробити це в стилі соромливого та пестливого применшення.

Інші досить гумористичні терміни – *shit-hot* - найелітніший пілот, а також, наприклад, з роботи Елджео «*Among the New Words*», «*Top gun-esque*», що означає «той, що має стиль, схожий на головного героя з фільму «Крутий чоловік» і «*wargasm*» - «надзвичайна патріотична емоційна реакція на війну, зокрема війну в Перській затоці, схожа на найвище задоволення».

Крім того, такі терміни, як *unwelcome visit* для «вторгнення» і *sparrow* для «ракети типа повітря-повітря», хоча і не несуть певної гумористичної частки, в будь-якому випадку, лінгвістично виконують функцію попередження про небезпеку бойових ситуацій [10].

1.3 Проблема перекладу військової лексики

Структура у військових термінів різна. Через те, що вона залежить від кількості слів у складу цього терміну, то терміни бувають однослівні чи монолексемні. Також є і складні терміни, які були утворені за допомогою складання основ слів та вони мають дефісне або ж злитне написання. Далі можна виділити терміни-словосполучення, тобто це складні й багатоконпонентні терміни. Лінгвіст Л. В. Щерба описував складені терміни таким чином: «це поєднання слів, що володіють структурною та семантичною єдністю і являти собою розчленовану терміновану номінацію». Для того, щоб зрозуміти, розглядати фразу/словосполучення як єдину номінативну одиницю, визначають її використання для найменування одного поняття [67]. Якщо розглянути військові терміни за сторони труднощів розуміння та перекладу то їх можна поділити на три групи:

1. Терміни, які виступають реаліями іноземної дійсності та є ідентичною до реалій українському еквіваленту. Тобто при перекладі даних термінів не виникає труднощів, їх можна легко зрозуміти. Але вони також поділяються на декілька груп:

- Форма терміну, тобто його еквівалент при перекладі такий же як і в українській мові. Їх ще називають інтернаціональні терміни. пілот - *pilot*, адмірал - *admiral*, стратегія - *strategy*.

- Форма терміну при перекладі не схожу на його форму при перекладі на українську мову. Наприклад, літак - *plane*, зброя - *weapon*.

- Термін, який за своєю структурою являється багатоконпонентим(містить в собі декілька слів), при перекладі на

українську, його компоненти можуть будуть схожі на форму перекладу. Наприклад, стратегічний район - strategic area, антитанкова артилерія - anti-tank artillery.

- Значення загального багатокomпонентного перекладеного терміну збігається за значенням аналогу терміна в українській мові, але його окремі компоненти мають відмінності від компонентів українського терміну. Наприклад, field equipment - похідне спорядження, mine detector - міношукач.

2. Терміни, які чітко вказують на іноземну дійсність, але дані реалії при перекладі відсутні в українській мові, але в них є загальноприйняті українські еквіваленти. Даний переклад робиться шляхом підбору більш схожих українських аналогів, для заміни на іноземний еквівалент. За допомогою перекладу терміни даної групи набувають контексту, за яким можна виводити загальні значення термінів зі значень його компоненту. Наприклад: Air National Guard - національна гвардія ВВС, headquarters and headquarters company - штаб і штабна рота. Досягти перекладу можна за допомогою ретельного підбору серед українських аналогів, тим самим роблячи більш менш підходячу заміну. Наприклад, classified information - секретні відомості, articles of war - положення про військово-судове діловодство і дисциплінарних стягнень [69]. Також можна вивести загальне значення терміну зі значень його компонентів, тому при перекладі даний термін набуває контекст.

3. Терміни, які виступають як реалії іноземної дійсності, відсутні в українській мові. У навіть не має аналогів українських термінів. Даний переклад несе в собі велику складність, бо переклад неможливо швидко зробити, для цього проводиться аналіз компонентів. Наприклад, alert hangar - ангар вильоту по тривозі. Даний переклад може бути досягнений за такими групами:

- Описи значення перекладеного терміна. Наприклад, attack problem - тактичне завдання з ведення наступального бою, field study - вивчення досвіду військ;
- Дослівного перекладу. Наприклад, first lieutenant - перший лейтенант, tactical air command - тактичне повітряне командування;
- Часткової або повної транслітерації. Наприклад, master sergeant - майстер-сержант;
- Транслітерації і дослівного перекладу. Наприклад, chief master sergeant - головний майстер-сержант, Texas tower - техаська вишка; • транскрибування. Наприклад, ensign - Енсіно, captain - Кептен, commander - камандер;
- транскрибування і перекладу. Наприклад, warrant officer - уорент-офіцер [6].

1.4 Способи створення військової лексики

1) Афіксація - це процес утворення нових однослівних термінів через додавання до кореневої основи афіксів (а саме, префіксів і суфіксів) Приклад: recoiless (суфікс -less), armorer (суфікс -er), countersniper (префікс counter-), to debrief (префікс de-).

2) словоскладання - це процес утворення термінів, коли нове слово утворюється шляхом складання двох або трьох основ різних слів. В даному випадку можливо як злитне написання слів, так і написання слів через дефіс. Приклад: battlefield (to battle + field), rifleman (rifle + man), field-expedient (field + expedient).

3) Конверсія - це процес утворення термінів, при якому деякі вже існуючі слова, які не видозмінюють свої вихідної форми, набувають значення абсолютно іншої частини мови. Таким способом від іменників утворюються дієслова або ж навпаки. Приклад: mortar - to mortar, shell - to shell, rocket - to rocket, to intercept - intercept.

4) Скорочення - це процес утворення термінів (мабуть, один з найпоширеніших в морфології), при використанні якого відбувається відпаданню/скорочення деякої частини графічної форми слова або його звукової оболонки. Чому цей метод один з найпопулярніших і поширених у військовій справі? Специфіка військової діяльності така, що «чим коротше - тим краще». Зрозуміло, важливо, щоб повнота сенсу при цьому у терміна не загубилася. Безліч військових термінів шляхом скорочення набувають нового статутного варіанту його скороченого написання. Але подібне вживання скорочень в листах не є прикладом словотвору (скоріше, це життєва зручність для військових), так як в таких випадках з'являються не нові слова, а скоріше спеціальна умовна система позначення (зрозуміло, в певній мірі мотивована тими або іншими обставинами). Згадувати про те, що був утворений новий термін шляхом скорочення можна тільки тоді, коли воно вживається не тільки в письмовому, а й в усному мовленні, а також в документах, в яких звичайні скорочення не є нормою, і це використання відбувається як синонім повноцінного слова [72]. Скорочення бувають графічні та лексичні, в залежності від їх реалізації в мовленні та безпосереднього виду комунікації. Графічні скорочення вживаються виключно в письмовій мові. В усній формі їх замінюють повнорозмірні аналоги. Приклад: FA - Field Artillery. Лексичні скорочення включають у себе усічення, аббревіатури і складноскорочені слова. Аббревіатури, в свою чергу, поділяються на акроніми та звуко-буквенні аббревіатури. Наведемо приклади. Звуко-буквенні аббревіатури - це лексичні одиниці, вони реалізуються в усному мовленні алфавітними найменуваннями букв. Наприклад, MG - machine gun, MP - military police. Акроніми - це лексичні одиниці, які реалізуються в усному мовленні відповідно до норми вимови, прийнятої для традиційних слів [70].

5) Зміна значення терміна. Даний спосіб словотворення базується на перенесенні значення на основі подібності деяких ознак дій, явищ,

властивостей, предметів з інших областей військової справи або інших сфер соціальної діяльності, техніки, науки, тощо. Приклад: to brief (юридично дане слово означає "вказувати клієнту на будь-які особливості ведення його справи адвокатом") - "давати інструктаж перед бойовим вильотом" (в Збройних Повітряних Службах) - "ставити задачу, інструктувати" (в Збройних Силах в цілому);

б) Запозичення. У сучасній військовій лексиці не велика частка запозичених термінів. Якщо вони і присутні, то це, як правило, «вихідці» з французької або німецької термінології.

1.5 Проникнення військової мови до інших сфер та асимілювання

Подібно учасникам медичного дискурсу, а особливо дискурсу обслуговуючого персоналу за словами Філіпа Коліна, солдат повинен використовувати широкий спектр спеціалізованої термінології, часто технічної термінології, різноманітної технології з різних сфер вжитку і при переході від одного поля до іншого, повинен швидко орієнтуватися задля оперативного оцінювання та виконання подальших наказів, тощо[14]. Обслуговуючий персонал лікарні, подібно солдату, також постійно стикається з питанням життя і смерті і, як результат, також повинен «формально на підсвідомому рівні повинен розуміти що казати не потрібно, щоб не довести ситуацію до неприємної чи незручної» [14]. Більш того, персонал лікарні, як і військовий склад, є відносно ієрархічним, і виражається ця ієрархія через евфемізми, ранги та навіть уніформи - точно так само, як військова. І, звичайно ж, в воєнних силах працюють медичні працівники, а співробітники, які раніше працювали в армії, часто повертаються до цивільних лікарень, тому між військовою і лікарняною сферами спостерігається дуже мало розбіжностей. Військова термінологія сильно вкрапилася до термінології лікарні та медичного дискурсу. Наприклад, Колін стверджує, що традиційні чоловічі «санітари», які

«збривають волосся перед операцією і беруть участь при обслуговуванні пацієнтів», почали вимагати зміни назви «медсестринських технологій» на «техніку невідкладної допомоги» в результаті збільшення кількості випускників військових корпусів до лав цивільної медичної професії, які «краще працюють в критичних умовах та виконують сестринські процедури в невідкладному порядку краще за рахунок свого досвіду військової служби» [14].

За іншим прикладом військового жаргону, що проникає в цивільний медичний дискурс, «медсестри охрестили водні матраци, що використовуються для зниження температури пацієнта рятувальними жилетами» [14].

Також використання військової термінології розглядають у використанні бізнесу.

Shitcan - це слово, що збереглося в військово-морському сленгу США ще з 1980 році, але винайдене ще до Другої світової війни, і перше його значення - «сміттєвий бак». Shitcan також можна використовувати в якості дієслова - shitcan, що означає «не тільки «викинути в смітник», але також «відкинути (щось) найшвидким і вірним способом ... Людина, що була звільнено ..., як кажуть, була “shitcanned”» [9]. Цей приклад об'єднання військової лексики в контексті бізнес-дискурсу (а саме, втрата роботи) є лише одним із прикладів проникнення військової термінології в сферу бізнесу. Насправді бізнес-дискурс рясніє метафорами війни.

Гендерні фактори впливу використання військових метафор в бізнес-дискурсу:

У своєму дослідженні 2004 року Вероніка Коллер проаналізувала корпуси двох бізнес-журналів США, щоб визначити, як метафори війни часто з'являлись в мові бізнесменів чоловіків і жінок та функції цих метафор в їх мові. Вона також брала до відома інші метафори, наприклад, ті, які зрівнювали бізнесменів з подружжям, спортивними уболівальниками,

релігійними діячами, і політиками, щоб визначити поширеність військових метафор у глобальному лінгвістичному полі. Результати Коллер виявились доволі цікавими: у бізнесменів було встановлено, що вони використовують більш широкий метафоричний спектр, тобто 33%, а бізнесвумен в середньому використовують лише в середньому 23% метафори [9]. Але найцікавіше, бізнес-вумен «частіше описувалася з точки зору військової метафори, ніж підприємці-чоловіки: 47,85% часу жінки описувалися військовими метафорами, чоловіки ж всього - 31.05% часу.»

Коллер пропонує цілих 3 різних пояснення її результатів. Вона вважає, що «результати є такими, оскільки описування менеджерами термінів метафоричним способом сприймається суцільно як жіноча риса і в патріархальному суспільстві розглядається як політично некоректна». Однак вона пояснює, що велика частота використання метафор у повсякденному дискурсі є жіночою рисою та маркером гендерно забарвленої лексики. Друге пояснення Коллер полягає в тому, що «військові метафори частіше застосовуються жінками з метою пом'якшення їх внутрішньої агресивності». Остання гіпотеза Коллер полягає в тому, що вища частота військових метафор в бізнес-дискурсі, пов'язана з надмірним бажанням або стати частиною еліти, захопити владу (в разі використання забарвленої лексики по відношенню до себе), або відтворити домінуючу парадигму (в випадку використання цієї лексики в бік третьої особи)». Гіпотези Коллер, особливо третя, - провокаційні і логічні. Коллер обґрунтувала та довела, що в світі офісної політики, безумовно, існує різниця між метафорами, що пішли з військового дискурсу, а також, що ступінь та емоційне забарвлення використання даних метафор залежить від гендеру мовця [9].

Військова лексика широко використовується в цивільній сфері і проникає в спеціалізовані лексику, а саме лексику, яку можуть вживати у повсякденному житті.

Цивільні варіанти військових термінів говорять не тільки про неймовірній гнучкості і продуктивності військової термінології, а й про використання певних військових ідеологій за межами військової сфери та їх впровадженні в цивільну сферу. Хоча військова лексика, адаптована цивільним населенням, маскує і применшує справжню військову жорстокість (що характерно для військових), цивільний гумор і сатиричні запозичення цих термінів показують опір таким маніпуляціям у військовому дискурсі. Розглянемо наступні цивільні запозичення, пов'язані з термінологією війни в Перській затоці.

Переможцем гран-прі Другого конкурсу американського суспільства діалектів за звання нового слова року 29 грудня 1991 року стало вираз «mother of all» («мати всього»). «Mother of all» - це термін часів війни в Перській затоці, який сходить до висловлення Саддама Хусейна 17 січня 1991 року на багдадському державному радіо про те, що американський напад на Ірак стане «матір'ю всіх битв» (найбільшою битвою). Це вживання виразилося у множинних варіаціях; наприклад, журнал американської промови зазначив 37 варіантів цього виразу, а також 3 варіанти, які включають «батько всього» в своєму зимовому випуску «серед нових слів» 1992 року і додав ще 37 варіантів в наступному виданні. Дослідники висувують кілька різних гіпотез чому цей вислів став таким популярним. Він вважає, наприклад, що ця нова форма походить зі старшого метафоричного сенсу виразу «мати все» - «походження або причина» .

Деякі варіації цього виразу включають в себе: mother of all bagels «мати всіх бубликів» (відноситься до бублику, який важить 140 фунтів); mother of all jingles «мати всіх дзвіночків» (для рекламного дзвіночка «пепсі кола»).

До іншої термінології часів війни в Перській затоці, запозиченої суспільством, належить термін «операція». Запозичення терміну «операція» від виразу «операція буря в пустелі» включають в себе жартівливість, схожу

на варіації вираження «мати все». Вони також натякають на абсурдність назви, придуманого спеціально для засобів масової інформації.

Вживання терміну «операція» в 1991 році включають в себе:

Operation baby storm «операція дитяча буря»: в очікуванні високої народжуваності в лікарні бленчфілд, через 9 місяців після повернення військ з Перської затоки [18].

Operation desert stork «операція лелека в пустелі»: в очікуванні високої народжуваності в лікарні Уїнн, через 9 місяців після повернення військ з Перської затоки [18].

Operation bonus bracket «операція додаткова категорія»: брокерська програма для підвищення продажів [18].

Operation desert share: урядове розподіл запасів їжі, що залишилася від війни в Перській затоці, серед американських потребують [18].

Використання терміну scud («шквал»), що відноситься до ракет (під час холодної війни), було розширено в 1991 році в цивільній сфері банківської справи для опису брокера або клієнта без ентузіазму. «Піддався шквалу» також позначає «навмисне ображений або підірваний», а «без шквалу»: означає «приємний, безтурботний».

Термін stealth («невидимка») має кілька значень, деякі з яких більше використовуються у військовому контексті:

1) «літак, невидимий для радара»,

2) «вбивати»,

3) «захований, невизначений»,

4) жінка невидимка: «жінка, вкрита чорним, як саудівська жінка в чадрі»

5) купальний костюм невидимка: «купальний костюм, змодельований так, щоб приховувати недоліки фігури того, хто його носить» [21].

Таким чином, військова термінологія є надзвичайно гнучкою. Не тільки військові підрозділи і війни характеризуються певною термінологією, але і ця

термінологія проникає в мову цивільного населення і навпаки, підпадає під вплив громадянської лексики.

Вагомою причиною тісному зв'язку між війною і спортом можна назвати особливість менталітету народів світу, в свідомості яких війна є стійкий архетип. Спорт, по суті, був підготовкою до війни. Мабуть, до середини XVIII століття посилені заняття фізичною підготовкою були бажання підготувати юнаків до суворих умов військового життя.

Слід зазначити, що вживання військової лексики в контексті спортивних змагань абсолютно закономірно. По-перше, війна і спорт історично взаємопов'язані. За переказами, Античні Олімпійські ігри були засновані самим Гераклом, героєм давньогрецької міфології і прославленим воїном. Самі ігри мали таке велике значення, що під час їх проведення офіційно припинялися всі міжусобиці і конфлікти, а переможців вшановували як і герої війни. Інший відомий приклад - гладіаторські бої, які проводилися під склепіннями амфітеатрів Стародавнього Риму. Глядачі спостерігали за тим, що відбувається на арені винятково зі спортивного інтересу, в той час як для самих учасників змагання відбувалася справжня боротьба за існування [19].

По-друге, також можна відзначити, що проведення багатьох спортивних ігор нагадує ведення бойових дій. Наприклад, у футболі обов'язково присутні атакуючі гравці і захисники. Їх мета вразити ворота суперника («ворожий табір») і не дати їм зробити те ж саме

Найбільш популярним і продуктивним засобом мовної виразності для спортивних текстів є метафоричне використання військової лексики. Процес метафоризації військової лексики відбувається як в телевізійній і радійних спортивній журналістиці). Популярність військових метафор в російських спортивних текстах пояснюється активним тиражуванням журналістами військової лексики при висвітленні військових конфліктів і бойових дій,

завдяки чому більшість військових термінів активізуються в загальнолітературному вживанні.

У спортивних змаганнях, як і в бойових діях, спортсмени прагнуть виключно до позитивного результату. Це означає, що в психологічному сенсі спорт є аналогією війни, де спортсмени постійно борються один з одним: одні програють, інші перемагають. Цим і пояснюється характеристика спортивних дій за допомогою військової лексики. В результаті метафоризації військової лексики, спортивна лексика поповнилася яскравими і незамінними для спортивних текстів в даний час термінами: атака, десант, фронт, дивізія, протистояння, бій, гвардія, снайпер, дружина, штурм, тріумф, битва, сутичка. Більшість з них позначають основних суб'єктів спортивної діяльності і ситуації з ними пов'язані: позитивний (перемога) або негативний (ураження) результат спортивної події, спортивна команда (дружина), спортсмен (бойова одиниця), найрезультативніший гравець команди (бомбардир). Що стосується понять, притаманних окремим видам спорту, вони позначаються за допомогою спеціальної спортивної лексики: дабл-дабл, аперкот, туше, клінч, пас, хавбек, буліт, гол [17].

У спортивних текстах вживається лише частина з усього різноманіття військової термінології. Видозмінивши класифікацію І.М. Юрковського, можна виділити найбільш актуальні військові терміни, що вживаються в спортивному тексті:

1. Окказіональні (одичні) - метафорично переосмислені поняття військової термінології, рідко вживаються в спортивних текстах. Використовуються авторами для посилення емоційного впливу на реципієнта.

2. широкоживаних метафори - підсилюють експресивність тексту, дублюючи в ньому основні спортивні поняття. Ця група метафорично переосмислених лексичних одиниць військової справи в результаті активного вживання в медіа-просторі стала частиною загальноживаної лексики, а

потім і спортивної лексики (маневр, незламний, фортеця, капітан, штурм, розгром).

На думку вітчизняних дослідників, військові метафори об'єднуються в кілька груп. Найчастіше в спортивному дискурсі відбувається процес метафоризації військової лексики з групи «військові дії», що позначають активні дії суб'єктів спортивної діяльності: бій, облога, маневр, блокада, дуель, сутичка, битва, баталія, протистояння, штурм, маневр, бій, атака, контратака, бомбардування, наступ. Метафори цієї групи представлені в текстах, присвячених командних видів спорту (футбол, хокей, баскетбол), і дублюють, в тому числі спортивні терміни, що позначають зустрічі між командами і спортсменами: гра, матч, змагання, змагання [17].

Метафоризована військова лексика в спортивній пресі представлена в основному іменниками (новобранець, канонада, атака, дружина, перемога, табір, кампанія).

Підводячи підсумок, можна відзначити, що процес метафоризації військової лексики найбільш актуальний для спортивних текстів, оскільки саме в цій сфері частка військових метафор становить найбільший відсоток.

1.6 Сучасна військова лексика та поділ її на групи

Лексика завжди мала таку особливість як постійно змінюватися. З'являються нові слова, особливо запозичені з інших мов, деякі навпаки виходять зі списку активної лексики. Це стосується й військової лексики. На сьогоднішній день вона постійно поповнюється все новими словами, особливо новими видами зброї, техніки, тощо. Якщо розглядати лексику у японській мові можна виділити такі групи:

- Військові команди: «立て! : たて!» «встати» !, «気をつけ! : きをすけ!» «смирно» !, «止まれ! : とまれ!» «Стій!».

- Військово-технічні терміни: «電波測定機 : でんぱそくていき» «радіолокаційний далекомір».

- Оперативно-тактичні терміни: «陣伍 : じんぐ» «бойовий порядок», «部署 : ぶし» «розташування військ».

- Військово-адміністративні терміни: «師管 : しかん» «дивізійний округ».

- Військово-топографічні терміни: «地形偵察 : ちけいていさつ» «розвідка місцевості, рекогносцировка».

- Військово-інженерні терміни: «架橋材料 : がきょうざいりょう» «Матеріал з поперечним зв'язком» [77].

Аналізуючи даний перелік груп, можна зробити висновки, що це не повний їх перелік. Також до нього можна терміни які належать до авіаційної лексики, назви установ, лексики флоту, тощо. Та з цього проглядається те що військова лексика тісно пов'язана з іншими видами лексики, з деякими може мати спільні поняття.

Також можна виділити те що військова лексика може базуватись на бойових документах, статутах, настановах та в силу своєї специфіки мови може бути уніфікованою.

У військових термінів, як правило, немає синонімів, вони розрізняються за своїм вживання. Системна обумовленість військових термінів являє собою певну залежність термінів один від одного (вираз родових і видових понять, відома ієрархія). Наприклад, це властивість військових термінів простежується у військових званнях: «陸将 : りくしょう» «генерал-лейтенант», «陸将補 りくしょうほ» «генерал-майор», «一等陸佐 : ひとつりくさ» «полковник сухопутних військ», «二等陸佐 : にとうりくさ» «підполковник сухопутних військ» [77].

Як було сказано раніше, військова лексика повинна бути чіткою, простою, доступною для розуміння. Це все пояснюється тим, що у військову сферу діяльності входять люди з різними рівнями знань і підготовленості. Тому терміни, які входять до військової лексики, являються простими,

створені за допомогою загальноживаної лексики. Наприклад, «вогнемет» «飛行機:ひこうき», «казарма» «兵舎:へいしゃ».

Також можна виділити ще такий момент як те, що подібна лексика в першу чергу забезпечує професійну комунікацію. До неї можна віднести розпорядження, команди, донесення, тощо, тому подібний тип лексики повинен бути зрозумілим, лаконічним та коротким, особливо у разі надзвичайних подій, де потрібно діяти якомога швидше.

У сучасній японській мові в області військово-термінологічної лексики є широкі можливості для функціонування термінологічної дублетності внаслідок:

а) розвиненою синонімії термінів різного походження: «基地 : きち» і «ベ-ス» «база»; «差動歯車装置 : さどうはぐらまそうち» і «ディファレンツアルギア» «диференціал»; «表示装置 : ひょうしそうち» і «ディスプレイ» «дисплей»; «三翼螺旋機 : さんよくらせんき» і «三翼プロペラ : さんよくプロペラ» «трилопатекий гвинт» [77];

б) співіснування кількох морфологічних варіантів термінів: «強行偵察 : きょうどうていさつ», «武装偵察 : ぶそうていさつ» і «偵察戦 : ていさつせん» «розвідка боєм»; «攻撃 : どうげき», «進撃 : しんげき» і «攻勢 : どうせい» «наступ»; «始動機 : しどうき» і «起動機 : きどうき» «стартер»; «兵士 : へいし» і «兵卒 : へいそつ» «рядовий» [77];

в) наявності повної та скороченої форм термінів: «航空救難団 : どうくうきゅうなんだん» і «救団 : きゅうだの» «крило рятувальної авіації»; «重迫撃砲 : じゅうはくげひこう» і «重迫 : じゅうはく» «важкий міномет»; «飛行群 : ひこうぐん» і «飛群 : ひぐん» «бойова авіаційна група»; «磁気探知機 : じきたんちき» і «磁探 : じたん» «магнітний шукач» [77].

З цього можна зробити висновки, як військова лексика у японській мові розвивається. Аналізуючи групи термінологічної дубленості, особливо по

першій і останній групі, можна сказати, що японці спрощують слова і у військовій лексиці. Бо легше буде використовувати запозичені та скорочені терміни, тип паче серед молодих солдатів це може бути популярний видом спілкування.

Термінології в цілому характеризуються рядом загальних, властивих будь-якій терміносистемі, особливостей. Крім цих ознак терміни мають і іншими характеристиками в залежності від області застосування. На формування подібних особливостей впливають кілька факторів, в тому числі словотвірні способи мови і історія виникнення та розвитку термінології. Розвиток і поповнення військової терміносистеми представляється можливим простежити з історії військової справи в країні описуваного мов – Японії [15].

Кількість термінів безперервно збільшується, так як з'являються нові види військового озброєння та техніки, відповідно, з'являються нові терміни та скорочення, властиві військової термінології. Деякі терміни виходять з ужитку, інші з'являються знову. Термінологічний шар мови поповнюється так само, як і лексичний запас в цілому.

Звернемося до історії військової термінології і військової справи. Історія військової справи в Японії поділена на періоди і безпосередньо пов'язана з військовими конфліктами країни. Мистецтво війни почало з'являтися досить рано, ще до нашої ери. У період Дземон (10 000 - 300 до н.е.) в процесі воєн між племенами японського архіпелагу і племенами корейського півострова до Японії прийшли верхова їзда і залізні інструменти як зброю. Такі терміни, як 騎士 киси «вершник», 刀 то: «меч, клинок», 槍 яри «спис», 石弓 ісіюмі.

«Праця» належать той час. До початку нашої ери в японській армії з'явилося бронзове і залізна зброя, кіннота і стрільці. Це привнесло в мову такі слова: 騎兵科 кіхейка «кіннота», 弓取 弓 юміторі «лучник», 足輕 асигару «піхотинець».

У періоди Стародавньої і класичної Японії розвивалося не тільки військове мистецтво. Як відомо, період Нара був початком становлення японської культури, в той час в країну прийшли буддизм і китайська система письма. Велика частина дисциплін, зброї, броні і техніки самураїв ще не була розвинена, але озброєння було на рівні інших країн того часу. До цього періоду належать терміни: 槍兵 зі: хей «копйеносець», 擊劍家 геккенка «фехтувальник». Деякі терміни тих епох вийшли з ужитку в зв'язку зі зникненням подібного типу озброєння [15].

Починаючи з періоду Хейан і весь феодальний період, Японія практично не вела воєн з іншими державами, але була зайнята феодальними переділами. Це відбилося на військовій термінології: в неї увійшла система термінів, зв'язана з сьогунатом і самурайством. Ці терміни не просто частина військової термінології, але цілий пласт оригінальної японської культури, який зберігається до сих пір.

У XVI столітті, після контакту з Португалією, в Японії з'являється вогнепальна зброя, а у військовій термінології терміни, що позначають його. Наприклад, 火繩銃 хінавадзю: і 鉄砲 Темп: «рушницю».

Ближче до сучасного періоду японська військова термінологія розвивалася активніше через збільшення зовнішніх контактів. У XIX столітті була організована армія сучасного типу, а вже в XX столітті Японія брала участь в світових війнах, поповнюючи свою військову терміносистему. Саме в цей період почалися запозичення з англійської мови. Як і в інших мовах, військові терміни японської мови входили у вжиток і виходили з нього, замінювалися іншими і дублювалися. Найбільш динамічно термінологія розвивалася в періоди активних міжнародних відносин, а й в період ізоляції військова термінологія поповнювалася особливими, притаманними тільки японської мови, термінами. В даний час військова наука є динамічною, швидко розвивається галуззю знань, що служить причиною розширення і розвитку військової термінології. Оскільки військова справа і наука

підрозділяються на окремі області, відбувається виділення тактичної, військово-організаційної, військово-технічної термінології відповідно до родами військ і видами збройних сил.

Для того щоб простежити за появою військових термінів тих чи інших груп, необхідно звернутися до історії військової справи, як і в випадку з російською військовою термінологією. Це дозволить зрозуміти чи є японські військові терміни здебільшого запозиченими або ж навпаки споконвічними. Крім історичного походження військових термінів слід враховувати і словотвірні процеси, і їх вплив на військову термінологію.

Японська військова лексика не тільки на даному етапі спрощується, але все одно, через те що термінологічна система безперервно розвивається, її можна вважати складною. Це пояснюється тим, що до військова лексика включає в себе:

- Багатогалузевий характер
- Висока питома вага технічної термінології
- Вплив американської військової термінології
- Високий рівень розвитку
- Великий кількісний обсяг

Якщо звертати увагу на екстралінгвістичні фактори, які простежуються у специфіки військово-термінологічної системи, то можна виділити такі пункти які відносяться до цих факторів:

- Швидкий зріст потенціалу Японії(військовий, науково-технічний, економічний)
- Вихід країни на міжнародну арену
- Тісне військово-політичне співробітництво разом із США [77]

Тобто за цими пунктами можна передбачити, зріст японської лексики, а в даній ситуації військової, буде й надалі стрімко розширюватися.

Після Другої світової війни вплив США став дуже значний для розвитку лексики у Японії. Звісно це затонуло і військовою лексикою. Бо саме

США, у період післявоєнної окупації, активно допомагало Японії у розвитку збройних сил. Такий зв'язок між країнами мав вплив і на військову політику. Також завдяки такому співробітництву Японією було скопійовано у американців організаційну структуру та озброєні сили самооборони. До цього всього можна віднести багато елементів військового мистецтва. Тому у цей період японська військова термінологія активно поповнювалась новою лексикою. До її складу і на сьогоднішній день входять терміни разом із термінологічними сполученнями (фонетично або графічно) та опосередковано (шляхом лексичного калькування) лексика, яка запозичена з англійської мови. Наприклад, «ヘリコプタ» «вертоліт» від англ. helicopter; «パイロット» «пілот» від англ. pilot [77].

Також свій відіграла і Німеччина у період Другої світової війни, хоча її вплив на розвиток військової японської лексики був не такий значний як у США. Саме у цей період Японія відставала у виробництві сучасних літаків, які б могли протистояти ворогу у війні. Тому даний контакт з Німеччиною був як раз їй на користь. З цього можна припустити, що і у цей період японська військова лексика поповнилася на пару термінів.

З усього цього можна відзначити, що японська військова лексика розвивається та формується за допомогою багатьох факторів. Ці самі фактори й визначають основні особливості її функціонування. Дані особливості поділяться на лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори. До лінгвістичним особливостям можуть бути віднесені: специфіка термінології як мовної підсистеми, особливості історичного розвитку національної мови (запозичення словотворчих засобів і способів з китайської мови), граматичні процеси в японській мові; до екстралінгвістичним – швидке зростання економічного, науково-технічного і військового потенціалу Японії, динамічний розвиток військово-предметної області, тенденція до диференціації і спеціалізації військових знань, розширенню і ускладненню апарату багатьох галузей військової науки.

РОЗДІЛ 2. ЕВОЛЮЦІЯ МОВИ, ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ЯПОНСКОЇ МОВИ.

2.1 Динаміка мови та її проблеми причинності

Методи мовознавства представляють нам сталість принципів динаміки мови. Синхронічний опис мови не може дати поняття про мовну динаміку, так як метою його є навчити створювати правильний текст на основі систематизованих правил. При цьому не можна безпосередньо побачити, як складалася, розвивалася і удосконалювалася система мови [1].

Для того, щоб побачити динаміку мови, необхідно порівняльний опис. Розглядаючи відмінності мовних систем, можна усвідомити ставлення різних методів порівняльного мовознавства до показу динаміки мови і побачити складові цієї динаміки. Як показують порівняльні методи мовознавства, першою умовою існування мови є його безперервне зміна. Ця зміна представлено як складний, багатоаспектний процес. Він, мабуть, лише частково визначається методами мовознавства. Ряд явищ динаміки мови залишається необстеженою. Недостатньо зрозумілі ще причини зміни мови. Можна сказати, що мовознавство легше частково відповідає на питання про те, як здійснюються зміни мови, ніж на питання, чому [4].

Динаміка мови ділиться на три процесу: еволюцію мови, розвиток мови і вдосконалення мови. Еволюцією (або зміною) мови можна назвати ряд процесів, а саме коли одиниці мови змінюють своє фонетичне (графічне) і смислове якість, але при цьому не відбувається збільшення кількості одиниць і якісного ускладнення їх відносин.

Розвитком мови можна назвати такий динамічних процесів, коли відбувається збільшення кількості одиниць мови і якісне ускладнення їх взаємодію. В той час як вдосконалення мови являє собою такі динамічні процеси, які, втілюючись у зміні і розвитку мови, виникають внаслідок

свідомого (а не стихійного) впливу людини на мову. Всі три процеси відбуваються одночасно і розрізняються лише теоретично[4].

В інших випадках свідоме і стихійне вплив людини на мову направлено на систематизацію та спрощення його форм, на спрощення його фонетичного і морфологічного ладу, синтаксичних конструкцій. Також ступінь усвідомленості мовних дій різна, як і ступінь вивченості цілеспрямованого впливу людини на систему мови. Ця тенденція веде до спрощення мови.

Розвиток, еволюція та вдосконалення мови виявляють себе по-різному на різних ярусах мови. Пологи динаміки проявляють себе також по-різному в залежності від часу існування мови і конкретного характеру завдань, які виконуються мовою в суспільстві.

Стихійність процесів динаміки мови проявляється в тому, що ці процеси знаходяться поза спостережень і контролю окремих людей і всього суспільства. Це не означає, що стихійні процеси динаміки мови в цьому сенсі схожі на закони природи. Всякий стихійний процес динаміки мови, наприклад фонетичний закон, проявляється через мовну діяльність людей, через акти мовлення. Акт мовлення – це завжди свідомо і цілеспрямована діяльність у всіх своїх частинах. Стихійність процесу полягає в тому, що будь-яка особа, здійснюючи акт мови і використовуючи ті чи інші звуки, може цілком свідомо змінити, наприклад, місце наголосу в слові. Однак ця зміна зроблено цією особою лише в даному мовному акті і в даному слові. Але місце наголосів змінено, однак, без наміру змінити систему вимови, а тим більше започаткувати фонетичному закону. Якщо особа, яка змінила наголос, авторитетно, то йому можуть почати наслідувати. Такий наголос стане зразком. Так може скластися інший фонетичний вигляд даного слова. Зміна місця наголосу, як показує історія багатьох мов, може стати підставою багатьох фонетичних змін і породити ряд нових фонетичних законів[3, 4].

Стихійність процесу в даному випадку означає, що дії, що вживаються мовцями, мали іншу мету (або інші цілі) в порівнянні з наслідками для життя

мови. Такі, по суті справи, всі стихійні соціальні процеси. Людина, як правило, не знає до кінця всіх наслідків вживаються ним вчинків. В результаті вчинків людини формується ситуація, чи не передбачена при їх задумі

Багато філологів припускають, що джерелом фонетичних змін є стиль. Для прикладу, процеси редукції кінця слова в українській мові можна пояснити неповним і прискореним стилем вимови. Мабуть, неповний і прискорений стиль вимови викликаний стилістичними причинами, зокрема бажанням підкреслити в стилі мови деяку прискорення думок і вчинків. Відповідно можна спробувати пояснити явище повноголосся протилежної стильової тенденцією - схильністю до повної виразності співучості як особливої стильової тенденцією побудови мови. В обох випадках виявиться, що в наміри авторів мови не входило створення фонетичних законів, закони редукції і повноголосся у мові сформувалися стихійно.

Важко зробити дослідження мовних дій, внаслідок яких виробляються фонетичні закони, бо в плину з часом більшість з фонетичних законів не зберіглось, через те, що це були усні висловлювання. Деякі з філологів припускаються судження, що стилі як причини стихійних процесів були наслідком спостережень над діалектами мови. Але ці діалекти вже співвідносилися з літературною мовою, в змінах якого беруть участь інші фактори[4].

Що стосується стилю як першопричини, що дає поштовх стихійним наслідків життя системи мови, то стиль – це явище чисто історичне. Стиль не відтворюється, бо всякому часу притаманний свій стиль. Ця обставина може пояснити і те, що фонетичні закони в принципі невідтворені і відзначають кожен свій етап історії мови. Можна думати, що, крім стилю, джерелом стихійної динаміки мови є й інші фактори: наприклад, розширення семантики мови, розробка одних областей лексики за рахунок інших і, отже, виникнення нових позицій реалізації тих чи інших фонем, вплив суміжних

мов і поява таких рис в мовах, за допомогою шляхом запозичення слів і навіть норм вимови, зміни в складі фольклорних текстів та ін.

2.2 Процеси розвитку та еволюції мови

Закони розвитку мови – це поняття, нерідко зустрічається в лінгвістичній літературі, проте не певний досить чітко. Одна з причин – відсутність в мовознавстві достатнього розмежування понять розвиток і зміна. Постійна зміна будь-яких одиниць мови, їх зв'язків і відносин і т.п., що не веде до вдосконалення мови, розглядається як його розвиток[5].

Динамічний процес розвитку мови має свої закономірності для стадій розвитку мови. Як показує порівняльно-історичний метод, будь-яка мовна сім'я сходить в своєму розвитку до якогось прамови (мови-основи), з якого розвиваються інші мови. Це розвиток має ступінчастий характер. Мова-основа ділиться на діалекти, які дають початок новим мовам. Нові мови є мови-основи для груп та підгруп мов, складових мовну сім'ю. Відбувається як би розмноження мов.

Наприклад, з загально індоєвропейської мови виділяється діалект – родоначальник мови-основи для індоіранської гілки індоєвропейських мов. Індоіранська мова-основа ділиться на мови-основи індійської та іранської груп мов. Таке "розмноження" мов нагадує ріст клітин в організмі, що дало підставу А. Шлейхеру уподібнити мову біологічного організму. Розвиток дописемних мов відбувається, таким чином, шляхом множення систем дописемних мов і поглинання мовами-суперстрат мов-субстратів в процесі культурного впливу.

Порівняльно-історичне мовознавство показує, що масштаби цього множення можуть бути різними. Одні мовні сім'ї (індоєвропейська, семіто-хамітська, тюркська) включають багато мов, тоді як інші (чукотско-камчатська, койнсанская, тунгусо-манчжурская) включають мало мов. Ступінь розбіжності між мовами теж може бути різною. Наприклад, різна

ступінь розбіжності тюркських і фінно-угорських мов вказує на те, що процеси діалектного дроблення і дивергенції йшли з різним ступенем інтенсивності[3].

Відзначено і окремі мови, складові самі по собі мовну сім'ю. До таких мов нерідко відносять японську мову. Відповідно до ідеї порівняльно-історичного методу така окрема мова є єдиним представником мовної сім'ї.

У дописемному стані мова розвивається нерівномірно і відзначаються в основному процеси дивергенції і відокремлення. За даними порівняльно-історичного методу, в писемній мові відбувається як би зупинка мовної дивергенції (а отже, і "розмноження" шляхом дроблення на діалекти усних мов). Порівняльно-історичний метод, застосований до розгляду співвідношень усного та письмового мов, показує, що освіта і поширення писемної мови разом зі створенням літератури затримує розвиток діалектів і навіть тягне за собою їх зникнення при загальному поширенні високого рівня грамотності. Процес "забуття" діалектів йде різними темпами. Якщо в Англії чи Франції ці темпи досить високі, то в країнах німецької мови процес "забуття" йде повільніше. Енергійно йде цей процес зараз в російській мові[4].

Разом з тим літературну мову поряд з скороченням діалектних відмінностей утворює свій тип "розмноження" систем мов. У плані усного мовлення формується відмінність між усною формою літературної мови, просторіччям і діалектною промовою (усіма діалектами). Система усно-писемної мови, в свою чергу, зазнає змін. У ній складаються підсистеми книжково-літературної мови, ділового мовлення, з плином часу розвиваються підсистеми мови художньої літератури і мови масової інформації. Від книжково-літературної мови відокремлюються так звані письмові формальні і формалізовані мови, що не мають, по суті справи, повних усних прототипів. Це означає, що система літературної мови також розвивається шляхом дивергенції і в цьому сенсі подібна системі дописемної мови[2].

Поряд з дивергентною літературною мовою, що призводить до поділу його на підсистеми і, отже, до ускладнення, що змушує вважати цей процес розвитком мови, існує процес збільшення числа літературних мов. Цей процес йде стрімко в масштабах історичного часу. Після створення писемності в стародавньому Шумері процес утворення нових письмових мов інтенсифікувався, і якщо 3000 років до н.е. створення писемності для нової мови було рідкісним явищем, то в ХХ ст. майже кожна більш-менш помітна усна мова має своє письмо. Це означає, що число систем мов, що володіють писемністю, зближується з числом усних мов, а в кожному новоствореному літературній мові йде процес розвитку підсистем.

Формування літературної мови включає не тільки "множення" систем, але і їх ускладнення. У літературній мові присутні одночасно два матеріали мови: письмовій та усній. Між ними спостерігаються співвідношення. Деяким словами на слух відповідають певні орфограми. При цьому між окремими звуками слова і частинами орфограм встановлюються свої відповідності. Ці відповідності систематизуються, з одного боку, призначенням алфавіту, а з іншого - правилами орфографії, що дозволяють формувати орфограму слова так, що вона певним чином вказує на вимову слова[4].

Разом з усім цим розвиток літературної мови пов'язане з ростом загального словника. Якщо в дописемною мовою єдиним сховищем слів є пам'ять людей, то в писемній мові у суспільства створюється спеціалізована пам'ять у вигляді текстів. Люди, які користуються літературною мовою, вже не зобов'язані знати весь або майже весь його словник. Нові слова, закріплені в письмових текстах, знаходяться завдяки засобам письмовій фіксації в механічній пам'яті суспільства. Це дозволяє словникам вирости до декількох ста тисяч слів, що, однак, не позначається на єдність мови. Зростання словника пов'язаний і з його поділом на діалектну і просторічну лексику і фразеологію, лексику і фразеологію загальної літературної мови, спеціальну

лексику та фразеологію, зокрема термінологію. З'являються додаткові системи організації лексики в вигляді галузевих словників.

Процес динаміки мови, який може бути охарактеризований як розвиток мови, зводиться, таким чином, до наступних основних формах:

1) дивергенція, що йде від діалектів мови-основи, і утворення нових мов, а також створення нових літературних мов;

2) ускладнення, пов'язане з співіснуванням звукової і орфографічної форм слів, і що впливає звідси ускладнення системи мови;

3) поділ літературної мови на підсистеми функціонального характеру, включаючи і розвиток формальних і формалізованих мов;

4) зростання словника і його функціональна і стилістична систематизація.

Ці форми розвитку мови поєднуються між собою, при цьому розвиток одних форм може стимулювати або гальмувати розвиток інших. Так, зростання словника у всіх випадках, мабуть, викликає розвиток систем мов. У дописемній промові він, як можна вважати, істотно прискорює дивергенцію систем. У письмовій мові зростання словника також має одним із наслідків створення нових письмових мов, але це відбувається не так відверто. Зростання словника в письмовій мові більш поєднується з поділом єдиної мови на підсистеми, чому сприяє ускладнення структури мови, що спостерігається в усно-письмовій мові, і діленням самого словника на функціонально-стилістичні групи[3].

Прояв тенденцій, спрямованих до спрощення мовної техніки і мовного механізму, породжує численні внутрішні суперечності, оскільки воно здійснюється в різних організованих сферах. Якби усі спрямовані тенденції послідовно і регулярно здійснювалися, то система технічних засобів різних мов світу давно досягла б «ідеального» стану. Однак у внутрішній сфері мови постійно діє безліч інших процесів, які зводять нанівець досягнуті результати; наприклад, фонетичні зміни, спрямовані на усунення ділянок

напруги, не можуть привести мову до такого стану, коли поява ділянок напруги припиняється повністю. Певні внутрішні процеси весь час створюють нові ділянки напруги, а протилежно діючі сили прагнуть їх послабити. Удосконалення мовної техніки нагадує хвилеподібний рух: щось «поліпшується» на одній ділянці мовної системи і одночасно «погіршується» на іншому, і навпаки. Коли синтетичний лад будь-якої мови з його семантично перевантаженими формами змінюється більш чітким аналітичним ладом, це нове стан не застигає на місці. Службові слова, втративши лексичне значення, починають фонетично вивітруватися і перетворюватися в нові відмінкові суфікси. Також не припиняються процеси семантичної філіації, внаслідок чого нові суфікси знову стають полісемантичними. Таким чином, відносний прогрес в мові – це прогрес, який наразі триває лише на деякий час.

Абсолютний прогрес в галузі мовної техніки виражається в пристосуванні мови до ускладнення форм суспільного життя і що викликаються ними нових потреб спілкування. Зростання продуктивних сил суспільства, розвиток науки, техніки і загальнолюдської культури, постійне проникнення в таємниці навколишнього світу і збільшення відомостей про нього, ускладнення форм суспільного життя людей і встановлення нових відносин між ними - все це, разом узятє, викликає до життя велику кількість нових понять, для яких мова змушений знайти вираз, веде до збільшення громадських функцій мови і розширенню його стильової варіативності. Абсолютний прогрес виражається насамперед у зростанні словникового складу мови і в збільшенні кількості значень слів. Також у зв'язку з розвитком літератури найрізноманітніших жанрів надзвичайно збільшуються стилістичні можливості мови. Слова стають здатними передавати найтонші значення. Збільшується технічна і спеціальна термінологія. Абсолютний прогрес проявляється також в області синтаксису, який в мовах давніх часів

не мав тієї впорядкованості, яка відрізняє синтаксис сучасних високорозвинених мов.

Еволюція мови, тобто зміна без помітного кількісного зростання і якісного ускладнення, найбільше видна при застосуванні до мовних фактів методу типології. З точки зору типології мов одна система мови, незалежно від її ступеня розвиненості і складності, завжди кількісно і якісно співвідносна з іншою. При типологічному порівнянні споріднених мов, навіть в тому випадку, коли відомо, що одна мова походить від іншої (наприклад, при порівнянні латинської та італійської мов), системи обох мов розглядаються як однорідні (або відносно однорідні) за кількістю елементів і ступеня складності відносин між ними. Якщо в типологічному порівнянні беруть участь культурно-просунуті мови (такі, як англійська) і неписьменні мови, які обслуговують примітивну культуру (такі, як мови австралійських аборигенів, оранда), все одно системи їх розглядаються як рівноправні (з точки зору їх складності)[4].

В силу цього в типології порівнюються або усні мови (безписемні і письмові), і типології абстрагується від "ускладнення" усного матеріалу мови письмовим, або тільки графічна організація літературних мов. Типологія абстрагується також від проблем зростання словника, його диференціації, тим самим фактично сприймаючи словник різних мов як якісно і кількісно однорідний.

У зв'язку з цим типологія зосереджує свою увагу на процесах еволюції мови. Процеси еволюції мови займають і порівняльно-історичне мовознавство, але лише в тому випадку, коли воно простежує еволюцію системи мови або відповідність системи однієї дописемної мови у системі родинної дописемної мови (наприклад, при розгляді фонетичних і морфологічних відповідностей і фонетичних законів). В обох випадках в полі зору потрапляють такі частини системи мови, які дійсно еволюціонують. До них відносяться:

- 1) звуковий склад мови;
- 2) склад морфем (коренів і афіксів);
- 3) склад службових елементів: службових слів і афіксів;
- 4) синтаксичні конструкції.

Ці частини мови називаються багатьма устроєм мови. Устрій мови забезпечує, з одного боку, процеси освіти і існування слів, а з іншого – формування пропозицій і текстів.

Устрій мови як та частина мови, яка еволюціонує й вивчається типологією і частково порівняльно-історичним мовознавством. Вона протиставляється лексиці мови, що розвивається області, яка досліджується порівняльно-історичним і порівняльним мовознавством.

З розрізненням мовного устрою і словникового складу мови пов'язане вузьке і широке визначення мови. Одні автори вважають за доцільне визначати мову лише як мовний устрій, інші ж розглядають її як мовний устрій і словниковий склад разом.

Кількість одиниць мови завжди обмежено. У мовах буває від 16 до 80 звукотипів, від 3000 до 5000 морфем, від 150 до 500 службових слів і морфем, від декількох десятків до декількох сотень словотворчих моделей і співвідносно з ними число синтаксичних конструкцій. Кількісні межі, характерні для кожного ярусу мови, використовуються мовами по-різному. Однак жодна мова не виходить за ці межі без втрати свого якості як мови. Тому еволюція мов відбувається в кількісних межах елементів мовного устрою на кожному з ярусів, що дозволяє говорити про еволюцію мови[1].

Характерною рисою мовного устрою є непереривність еволюції. Це не означає однаковості темпів його зміни в різних мовах. Порівняльно-історичне мовознавство відзначає, що одні дописемних мови змінювали свій устрій швидше за інших, навіть в тому випадку, коли ці мови мали спільну мову-основу. Загальним правилом еволюції мовного устрою є те, що зі

становленням письмових мов еволюція цього ж мовного устрою вельми істотно сповільнюється, але, зрозуміло, не зупиняється.

З типологічної точки зору еволюція мови виглядає як зміна співвідношення між одиницями різних ярусів. Так, процес аналітики мов описує як збільшення числа граматичних конструкцій, де зв'язок між словами не виражається афіксами, як збільшення числа службових слів, що компенсують зменшення числа афіксів, або збільшення обсягу слова і осново складання при скороченні обсягу афіксального словотвору.

Зіставлення мов відмінних систем показує, що в мовах з неодноскладовою нормою фонетичної побудови морфем має зазвичай менше фонем, ніж в мовах з односкладовою нормою побудови морфем. У мовах, де морфема виражається найчастіше відкритим стилем, зазвичай більше приголосних, ніж в мовах, де морфема виражається закритим стилем, де голосних зазвичай більше, і т.п. Це означає, що з точки зору типології еволюційні зміни мови відбуваються як збереження якогось відносно стабільного числа матеріальних засобів смислової відмінності. При зменшенні таких коштів на одному ярусі і певної природи (наприклад, синтез) відбувається збільшення коштів на іншому ярусі і іншої природи (наприклад, аналітизм). Це "переміщення" смислових відмінностей ознак мови дозволяє висловити нескінченну кількість значень.

Порівняльно-історичне мовознавство вивчає еволюцію конкретних мов. При цьому виявляється механізм смислової відмінності засобів мовного устрою. Першою фазою цього руху зазвичай визнають становлення фонетичного закону. Фонетичний закон, як правило, формується під дією антропофонічних факторів, що ведуть до утворення варіантів фонем. Провідним чинником є зручність вимови звуків мови. Під впливом умов проголошення звуку мови в деяких позиціях змінюють свою якість і як би осереднюються у вимові так, що розрізняються нечітко. Наприклад, зазвичай глухі приголосні в положенні між голосними одзвінчуються. Це означає, що

в інтервокальному положенні втрачається смислової відмінності протиставлення фонем по глухості-дзвінкості. Цей процес, однак, відзначається не завжди і не у всіх мовах. Останнє пов'язано, по-видимому з тим, що тенденції до інтеграції розпізнавальних ознак протиставлена тенденція звукового розрізнення омонімів, що обмежує інтенсивність процесу, а іноді, як, наприклад, у багатьох семітських мовах, не дає йому проявитися[5].

Так, в результаті дії одного і того ж принципу впливу умов вимови народжується не тільки ентропія, а й негентропія, тобто зручність вимови знімає одні смислової відмінності ознаки, але тут же народжує інші. В. К. Журавлев на матеріалі слов'янських мов прекрасно показав, як відбувається "гра" ентропії і негентропії при переміщенні і заміні одних диференціальних ознак фонем іншими всередині складу.

Дія фонетичних законів ніколи не буває байдужим для морфології мови, так як відбувається всередині морфем і на їх межах. Навпаки, зміна звукового складу морфем призводить до звукової диференціації варіантів морфем. Створення омонімічних морфем зближує значення цих морфем, приводячи до контамінації значень, а поява різних за звучанням варіантів морфем веде до полісемії морфем, до створення різних морфем на базі різних за звучанням морфемних варіантів.

Якщо позиційні варіанти морфем фонетично шикуються в ряди споріднених за характером зміни варіантів, то може скластися внутрішня флексія, тобто тип звукового зміни варіантів може стати основою для вираження граматичного і словотвірного значень.

Особливо велику роль для мови грає дію фонетичних законів на кордонах морфем. В результаті змін у звучанні звуки однієї морфемі можуть відійти до іншого під впливом принципу аналогії. Тут спостерігається перерозподіл морфемного складу слова. Цьому процесу протиставлений

процес спрощення, коли різні морфеми з'єднуються в одну морфемного синтагма, яка потім стає окремою морфемою[3].

Зміна складу морфем, що відбувається внаслідок дії фонетичних законів і аналогії, в свою чергу, впливає на послідовність і сполучуваність морфем в процесах словотворення і на вираз синтаксичних відносин між словами в реченні. Наприклад, редукація закінчень нерідко породжує нові типи синтаксичних конструкцій.

Принцип аналогії стосується не тільки побудови форм пропозиції і складу слова, а й навіть реалізації звуків у складі слова. Аналогія проявляє себе головним чином в значимості відрізків звучання на певні послідовності звуків і окремі звуки і, як наслідок цього, в ідентифікації виділених відрізків звучання на підставі єдності їх значення. Ідентифікація відрізків звучання може перешкодити реалізації фонетичного закону або змінити його склад.

Якщо одна і та ж морфема потрапляє в різні позиції, то вона підпадає під вплив різних фонетичних законів, що діють на стиках морфем. Але єдність значення морфем і необхідність її фонетичної ідентифікації може привести до того, що дія фонетичних законів може не виявитися.

Історична еволюція мови, розглянута засобами порівняльно-історичного мовознавства, підтверджує висновок типології про необхідність варіювати засоби ладу мови для вираження нескінченного розмаїття значень і показує необхідність множинності типів мовного устрою (множинності типів мов) як основи існування мови. Ця закономірність стабільності різноманіття типів мови являє собою прояв суспільної необхідності збереження резервів мовних засобів для розвитку культури людства.

Найважчим питанням теорії мовознавства є питання про зв'язок еволюції і розвитку мов. Це питання поставлене співвідношенням методів типологічного та порівняльно-історичного. Метод типології вказує тільки на зміни мовного устрою, відокремлюючи їх від розвитку мов.

Порівняння процесів еволюції і розвитку, що йдуть в мові, показує, що еволюція і розвиток по-різному проявляються в різних областях системи мови. Процеси розвитку стосуються головним чином лексики, сфер спілкування, нових матеріалів і знарядь мови; процеси еволюції стосуються майже виключно мовного устрою. Точкою контакту між двома цими областями мови є словотвір. Це міркування змусило В.В. Виноградова визначити проблему слова і словотвору як проблему освіти лексем взагалі, тобто як комплексну проблему мовознавства, складову центр мовознавчих досліджень.

Проблема слова як центральна проблема динаміки мови стала розглядатися після Виноградова як об'єднання стилістичної і лінгвістичної проблематики. Співвідношення стилістики і мовознавства показало, що в лексемі схрещуються явища мови, мови і стилю. Це відображається не тільки в характері семантики слів і способах введення слів в мову, в розкритті їх значення в складі мови, але навіть і в виборі правил словотворення - словотворчих моделей. Порівняльні дослідження словотвору різних мов підкріпили цей висновок і показали, що в будь-якій мові в будь-який час ці явища представлені[4].

Все це ставить питання про діахронічні порівняльні дослідження, що дозволяють виявити динаміку словотворчих форм і моделей, особливо в їх відношенні до еволюції і розвитку мови. Найважливішим перешкодою на шляху дослідження цієї проблеми є труднощі в розробці матеріалу мови. Співвідношення неологізмів, історизмів і архаїзмів по-різному висвітлюється даними текстів та словників, так як робота лексикографа має на меті внесення в мовний процес організуючого начала. При створенні слів одночасно діють стихійний і свідомий початок в мові і відбувається перехід від змін до вдосконалення мови. Мета вдосконалення мови, мабуть, полягає в упорядкуванні словотворчих можливостей.

При описі морфемного складу, фонетичного та граматичного устрою мови обробляється матеріал її еволюції. Проводиться відбір зразків і введення їх в практику мови з метою не тільки правильного використання, але і стабілізації засобів словотвору, якими, по суті справи, є і морфемний склад, і фонетичний з граматичний устрій мових[4].

При описі лексики різними типами словників формується склад прецедентів словотворення, що дозволяє утворювати нові слова за існуючими моделями і користуватися існуючими словами, не створюючи нових там, де це не потрібно.

Так в застосуванні до слів і процесам словотворення свідомо використовується поєднання спрощення, ускладнення і розгортання мовної системи. Удосконалення мови являє собою перш за все його нормування. У нормуванні мови відображаються як еволюція і розвиток мови, так і досвід стихійно відбувається динаміки мови.

2.3 Огляд історії та зміни в японській мові

Виникненні теорії, що пояснюють походження японської мови, не являються такими ж дуже сильно різноманітними. Рой Міллер, який являється відомим автор і шановний авторитетом в цій мові, говорить щодо її виникнення: «Тільки одна мова, однієї великої нації залишається сьогодні без пояснення її походження, а саме японська». Є декілька основні теорії, які намагаються пов'язати японську мову з іншими відомими мовами, попередньо представивши деякі зміни зі старої японської мови в сучасну японську, включаючи як письмові, так і усні форми[39].

Щоб розглянути усі зміни, потрібно спочатку розглянути історію японської мови. Для початку треба розглянути сучасну мову. Хоча розмовна мова і письмова очевидно, впливали один на одного, у кожній з них є своя історія. Очевидний факт, що японська писемність взята з китайської, але сама мова (тобто розмовна) залишається загадкою.

Особливістю розмовної японської мови є система голосних з відкритими складами. У сучасній японській мові є п'ять голосних фонем, а саме あ, い, う, え, お. На відміну від англійської, подовжені голосні важливі в розрізненні слів. Японська мова складається з рівномірно ударних складів, кожен з яких закінчується голосною. Більшість також починається з приголосного. Отже, ми можемо сформувати такі слова, як うつくしい(u-tsu-ku-shī) (красиві)[48].

Система письма на японському, ймовірно, є найвідомішим аспектом мови, тому що він один з самих складних. Фактично, регулярний зразок письмового японської мови містить ліберальну суміш трьох окремих систем. Однією з систем є ієрогліфи, які є ідеограмами, запозиченими у китайців. Кожен з ієрогліфів являється символом, який представляє значення. Наприклад, поняття сонце, місяць, вогонь і вода виражені в письмовому вигляді одним ієрогліфом. Оскільки кожна незв'язана ідея вимагає окремого символу, для ідеальної системи письма необхідні тисячі ієрогліфів. Це означає, що кожен з них має бути відмінним від усіх інших, через це кожен окремий ієрогліф також може бути складним. Сьогодні в Японії регулярно використовується близько трьох тисяч ієрогліфів.

Дві інші системи, які в загальному називаються кана, набагато простіше, тому що вони обидві складові; це ідеально підходить для фонотаксичній структури розмовної мови. Як великі та малі літери в римських алфавітах, дві системи кани охоплюють одну і ту ж фонетичну територію, але мають різні орфографічні функції. Катакана, перша складова частина, використовується в основному для розшифровки слів іноземного походження, таких як смикати (телебачення). Хірагана використовується для граматичних конструкцій або для написання місцевих японських слів, де ієрогліфи не використовуються. Використовуючи в якості прикладу похилий дієслово 書きます, корінь か буде представлений ієрогліфом, що несе його значення (запис), а -きます буде написаний хіраганою[53].

У японців не було системи писемності до введення китайської системи, яка спочатку використовувалася китайцями, які жили в Японії на початку християнської ери. Пізніше японці стали використовувати її для написання китайської мови. Найбільш ранні відомі приклади японської писемності, що датуються 5-м і 6-м століттями н.е., - це власні імена, написані китайськими ієрогліфами на дзеркалі і мечі. Але до 8-9го століття нашої ери китайські символи стали використовуватися для позначення японської мови. Оскільки ці дві мови настільки різняться за своїм синтаксисом і фонологією, китайські запозичення і символи стали «японізованими» для більш зручного використання[7].

Найбільш ранні відомі японські записи – це «古事記 (Коджікі)» (712 р н.е.) і «万葉集 (Манйошю)» (після 771 р). Ці роботи являються цінними в розкритті еволюції японської писемності, бо показують перехід від китайської до спеціалізованої системи запису розмовної японської мови. Коджікі в значній мірі підтримує китайський синтаксис, використовуючи при цьому комбінації символів, характерні для японської мови, для їх семантичного змісту. Манйошю, з іншого боку, починає використовувати китайські ієрогліфи в своїх вимовах для позначення японських слів[7].

Через складну природу ієрогліфів, використання їх в фонетичних цілях не було дуже зручним. Таким чином, дві системи кани розвивалися незалежно один від одного протягом 9-го століття, як два різних методів для спрощення письма. Хірагана виникла як скорочена назва ієрогліфів і використовувалася в основному жінками, які були виключені з вивчення китайських ієрогліфів. Вони використовували його в основному для поезії, щоденників і романів. Катакана була продуктом священників в буддійських храмах. Коли священники читали китайські твори, вони перекладали їх на японську мову і вставляли ці кани поруч з ієрогліфами як мнемонічний пристрій, щоб допомогти їм з японськими інтонаціями, яких не було в китайцях [53].

В результаті цього китайського впливу і внутрішньої адаптації японська писемність перетворилася в потрійну систему, якої вона є сьогодні, з неймовірною складністю. Одна з причин її складності – невідповідність розмовної мови на китайській і японській мовах. Якщо кожне слово на китайській мові є один склад, японську мову є полісілабічною мовою і вимагає відкритих складів. У кожного ієрогліфу є як мінімум дві вимови: одна – імітація еквівалентного китайського слова (он читання); і інше, рідне японське слово (читання кун).

Японська мова в минулому походила з багатьох різних джерел, і ми можемо класифікувати японські слова на три групи відповідно до їх походження: wago 和語, kango 漢語 та gairaigo 外来語. Ваго - рідні японські слова, тоді як канго посилається на китайські запозичені слова, а гайраїго - на слова, запозичені з інших країн, крім Китаю [53].

Як було сказано вище, поширення іноземної лексики часто зосереджено в різних сферах інтересів. Дивлячись на відносини між Японією та іншими країнами через історію, ми можемо допомогти нам зрозуміти сказані фокуси. Але спочатку давайте докладніше подивимось на японську мову, перш ніж вона завалилася іноземною лексикою.

ВАГО 和和

Термін wago 和語, або Ямато-котоба, відноситься до рідних японських слів, що передаються від старо японських. Хоча ваго не приїхав з-за кордону, він теж відображає культурні інтереси його спікерів – японців[37].

Традиційне японське суспільство багато енергії зосередило на землеробстві та рибальстві, а рідний словник свідчить про цей факт. Ви коли-небудь замислювалися, чому так багато слів для погоди на японській мові, коли все, що ви хочете сказати, "вода падає з неба"? Рідний словник кишить словами, пов'язаними з погодою, особливо дощем та водою (це корисно на Північному заході), адже рисовикам було важливо знати цей матеріал, якщо вони хочуть мати успішні врожаї та їсти відра рису! Існує також багато

виразів, пов'язаних із природою, культурою, рибою, рисом, водоймами та почуттями / почуттями.

І це лише початок... У давньо японській мові є багато, багато, багато слів, пов'язаних з цими темами; Я навіть тут не подряпав поверхню. Це лише підкреслює, наскільки важливим було сільське господарство у традиційному японському суспільстві. Якщо ви хочете дізнатися більше про Ямато-котобу, рекомендую прочитати статтю Коїчі на цю тему. Або, якщо ви просто дуже любите дощ, ця стаття про слова японського дощу дійсно цікава.

Незважаючи на те, що японська мова переповнена словами про ці теми, в мові також було досить великі дірки, перш ніж все це глобалізаційне мішкоподібне культурне змішання почалося. Сюди входили частини тіла (аші означає стопа чи нога?), Назви одомашнених тварин та слова дій. Але рано чи пізно прибули іноземці, і ці прогалини повільно заповнилися[37].

КАНГО 漢語

Китайська мова: абстрактні поняття та наукові установи

Китайська мова мала настільки величезний вплив на японську мову в минулому, що вона заслуговує на власну класифікацію. Вважається, що Японію вперше познайомили з китайськими словами близько першого століття нашої ери, коли корейські вчені привезли китайські книги до Японії. Спочатку китайську мову використовували в основному як засіб документації та для академічного письма, але з часом вона стала частиною повсякденного японського лінгва [53].

Канго складає аж 60% японської мови. Оскільки джерело деяких слів не настільки чітке, навіть слова, які не походять з Китаю, але написані китайськими символами або використовують китайське читання, називаються канго. Багато в чому канго можна розглядати як паралель латинізованим словам англійською мовою. Донині канго використовується в основному для академічних слів та абстрактних понять. Отож, це слова, які

ви побачите багато у підручниках та наукових читаннях, і, звичайно, вони в основному написані канджі (китайські символи) [76].

Канго набагато більш літературні та академічні, тому їх не вивчають багато у класі японського чи використовують у розмові. Статус ваго і канго в японській мові дуже схожий на латинську та німецьку в англійській.

У наші дні слова, запозичені з китайської (та корейської), в основному підпадають під категорії культурних специфічних предметів, таких як їжа. Однак більшість запозичених слів походять з англійської мови.

ГАЙРАЙГО 外来語

Гайрайго (кандзі: 外来語, хирагана: がいらいご) - це запозичення в японській мові з мов, відмінних від старого або середнього китайського. Саме слово буквально означає «запозичене слово». Більшість гайрайго відбуваються з європейських мов, і особливо англійської, починаючи з епохи після Другої світової війни, хоча сучасний китайський і сучасний корейський також є популярними джерелами запозичених слів. В даний час більшість гайрайго написані на катаканюю, а деякі старші написані на атеджі (кандзі використовується тільки для позначення вимови слова, а не його значення) або навіть на хираганюю. Наприклад, хоча Америку, або Америку по-японськи, можна записати як 亜米利加 в атеджі, в наші дні це рідко роблять, а замість цього майже завжди пишуть в катаканюю як アメリカ[53].

Gairaigo є одним з трьох основних джерел японських слів, поряд з Канго (кандзі: 漢語, хирагана: かんご) або китайськими запозиченнями, і ямато котоба (кандзі: 大和言葉, хирагана: やまとことば), або рідними японськими словами.

Винайдені в Японії англійські слова

Хоча багато гайрайго прийшли з англійської, японці також винайшли багато нових слів, заснованих на англійському, але їх не зрозуміли б носії англійської мови. Вони називаються wasei eigo, або «англійські слова японського виробництва». Багато з них є скороченнями англійських слів,

таких як amefuto (катакана: アメフト), що є скороченням «американський футбол», pasokon (катакана: パソコン), що є скороченням «персональний комп'ютер», konbini (катакана: コンビニ), який є скорочення від "магазину біля дому" і аніме (катакана: アニメ), яке є скороченням "анімації". Хоча кожне з цих слів мають більш гайрайго слово, які йдуть разом з ними, які б amerikanfutobōru (катакана: アメリカンフットボール), pāsonarukonpyūtā (катакана: パーソナルコンピューター), konbiniensusutoa (катакана: コンビニエンスストア) і animēshon (катакана: アニメーション) в цей порядок, вони були б занадто довгі для японського людини, щоб сказати в розмові. Крім того, деякі слова набули нового значення, коли переходять на японський. Наприклад, «згоду» або konsento (катакана: コンセント) на японській мові означає «електрична розетка», а не його первісне значення, а «range», або (катакана: レンジ) на японській мові, означає «піч», а не його оригінал сенс [53].

ПЕРСПЕКТИВА У ЛІНГВІСТИЦІ

Тож як Японія, відносно ізольована країна зі своєю виразною мовою, змогла запозичити іноземні слова за такою швидкістю, яку вони мають? Власне, японська має певні мовні характеристики, які зробили запозичення набагато простішими, ніж деякі інші мови.

Основні причини, чому японці так легко сприйняли іноземні слова, пов'язані з відсутністю іменних переказів та наявністю системи письма за навчальним словом. Іншими словами, японські іменники не змінюються залежно від особи, кількості чи статі, як це роблять у багатьох інших мовах, а оскільки слова є просто розділеними частинками складу, це легко просто ввести іншомовне слово посеред японського речення, де може з'явитися будь-яке рідне слово. Що стосується прикметників та дієслів, іноземні слова можуть бути вставлені як な (na) прикметники, а する (робити) може

перетворити що-небудь у дієслово без будь-яких змін у початковому слові [76].

Так, іноземні слова перевели легку форму, пробиваючись до японської мови з мовної точки зору, але це не завадило їм заподіяти хаос по всій землі по-своєму, зазнаючи як японських учнів, так і носіїв мови.

РОЗРОБЛЕННЯ ЗМІН

Також кількість іноземних запозичених слів, що плавають мовою, японська могла б звучати трохи менше, як "луна розмовляє" для не-японських мовців. Однак у багатьох випадках закордонні кредитні слова викривляються і пошкоджуються поза межами визнання, що робить розуміння японців ще більш засмучуючим.

Через це іноземне слово, прийнято японською мовою, проходить через багато змін. Перш за все, запозичені слова перетворюються на японські символи (зазвичай катакана), цілком змінюючи їх вимову. Крім того, значення слова може змінюватися, слово може бути спрощене, а іноді слова навіть будуть повністю винайдені. Японська лексика може проходити через такі зміни:

- **ЗМІНИ У ПЕРЕТВОРЕНІ.** Зміни значення часто трапляються в процесі іноземних запозичень. Значення слова може бути звуженим, розширеним, спеціалізованим, зміщеним, зменшеним, ви його називаєте.
- **НЕРУВАННЯ І СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ.** Якщо значення слова звужене або спеціалізоване, то лише один аспект його початкового значення приймається як нове запозичене слово. Отже іншими словами, слово, яке спочатку має більш загальне значення, змінюється, щоб означати щось дуже конкретне.
- **РОЗШИРЕННЯ.** Розширення – це значення слова не так часто, як звуження, але воно трапляється. У цих випадках значення слова вони

більш узагальнені або використовуються для опису більш широкого кола ідей.

- РОЗПОЛУЧЕННЯ В СМЕТІ. Це досить поширене явище для зміщення значення слова, коли воно вводиться іншою мовою. Це означає, що початкове значення слова повністю змінено, і вся надія мовців іноземної мови, що розуміють його, втрачається.

ВИНАХОДЖЕННЯ СЛОВІВ

Як багато слів у Японії було створено з китайських символів у минулому, сьогодні багато нових «чужих» слів - це лише винаходи.

Часто нові іноземні слова створюються японською мовою, поєднуючи два чи більше вже існуючих термінів, щоб скласти абсолютно новий. Іноді використовуються лише частини слів, такі як суфікс -ег. Деякі з найбільш дивовижних слів придумані, створюючи аббревіатури з іноземних словосполучень. Як ви можете уявити, це робить "чужі" слова абсолютно невпізнаними для носіїв мови походження слова [53].

СПРОЩЕННЯ

Прийняття слів безпосередньо з іншої мови часто буває не найзручнішою справою, особливо, коли слово має 100 літер і ніхто не може його вимовити. Отже, потрібно зробити його коротшим. Японці мають тенденцію скорочувати слова більше, ніж інші мови. Чотири складні аббревіатури здаються кращими, але також можна побачити інші варіанти .

КОНФУЗІЯ В МОВІ

Якщо вивчення кредитних слів для іноземців заплутано, для японського населення з ними не набагато легше працювати, а інколи навіть й ще складніше. Оскільки іноземні кредитні слова більше не пишуться китайськими символами, японці не можуть легко здогадатися про їх значення, якщо вони ще не знають їх. Крім того, в Японію вливаються іноземні слова з дуже великою швидкістю. Вивчити ці слова важко, тому що

їх часто вводять і потім кидають швидше, не залишаючи часу для повного засвоєння мови.

ННК (Японська телерадіомовна корпорація) провела опитування з виборчим вибором, щоб побачити, наскільки добре іноземні прийняті слова розуміють люди в Японії. Результати виявилися дуже неоднозначними і значною мірою це залежить від груп респондентів. Іншими словами, осмислення іноземних слів багато в чому залежить від таких факторів, як освіта та професія. Опитування також показало, що іноземні слова в основному розуміються в їхніх японських формах, а не в контексті їхньої мови походження. Недаремно вивчення англійської мови для японських студентів може бути важким, вони знають абсолютно альтернативну версію [37].

Ще були зроблені рухи (в основному розлюченими старими людьми), щоб зупинити потік іноземних слів на японську темпами, як це відбувається, але ця тенденція до сих пір триває. Зупинення такого потоку - це не маленький подвиг, і пуристики мови, безсумнівно, ведуть програшну битву, коли «іноземці» опановують свою мову.

Але коли іноземні слова приймаються, кидаються, змінюються та вигадуються такими, якими вони є в Японії, то насправді виникає питання: «що таке позикове слово?» Чи можна назвати «дзеркальним дзеркалом»?

КОМПЕНСАЦІЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ

"Компенсація" - це, мабуть, найочевидніша причина крадіжок (я маю на увазі запозичення) слів із іноземних мов. З точки зору мовознавства, компенсація пов'язана з поглинанням іноземних позикових слів у тих сферах мови, де словниковий запас ще не розроблений або ще не існує. Оскільки мови починаються з великої кількості словника в одних сферах, а в інших - нестачі словника, то цілком природно, що при мовному контакті та впровадженні нових культурних концепцій все може торгуватися.

Після закінчення періоду ізоляції Японії в 1868 році, і двері для торгівлі із Заходом нарешті були (змушені) відкритись, Японії довелося зробити багато «наздоганяючих». Торгуючи новими товарами на борту, ціла купа західної та технічної термінології порушила шлюзи. Тоді, після американської окупації в роки після Другої світової війни, на Японію сильно вплинули "американські сили - Японія збиралася навчитися слову чізбургер, подобається їй це чи ні. Звичайно, це принесло цілу низку інших слів та ідей до мови, якої раніше ніколи не було [76].

Тож цілком очевидно, що англійські запозичені слова часто компенсували прогалини в японській лексиці (ложка, виделка, ніж) і навпаки (суші, цунамі, рикшо). Але як бути з випадками, коли іноземне слово прийнято, коли вже існує ідеально хороше рідне японське слово. Тут речі стають цікавими - і складними.

Як можна помітити, швидкість, з якою японці засвоїли позикові слова, призвела до появи синонімів у мові, що зробило це ще більш засмучуючим для учнів.

СОЦІАЛЬНА МОДЕРНІЗАЦІЯ

Так само, як Канго, або слова китайського походження, можуть мати класичний, академічний ефект у японській мові, терміни, що базуються на Заході, особливо з англійської мови, мають власну дію. Одним з таких ефектів є соціальна модернізація [53].

Через безлад політичних і культурних впливів протягом багатьох років англійська мова в Японії часто розглядають з відчуттям елітарності та престижу (хоча іноді це навпаки). Тому модернізація в цьому випадку стосується соціальних виплат, отриманих за допомогою англійських запозичених слів японською мовою. Іншими словами, використання лексики англійською мовою - це спосіб формування соціального іміджу та змушення інших говорити: "О, ви любите, так?".

Одним із прикладів цього є використання технічної англійської термінології для звучання так, ніби ви знаєте щось особливе і високого рівня. Це те саме, що робили старі вікторіанської епохи, коли вони кидали випадкові французькі слова, ніби всі знали французьку мову. Оскільки всі в школі оцінюють свої знання англійської мови, це майже як бути дуже хорошим в такому предметі, як математика в США.

Якщо це правда, що англійська переважає атмосферу престижу, то цілком природно, що рекламні компанії з'їдять цей матеріал (вони повинні продавати вам речі, щоб ви могли бути здорово, звичайно). Незліченні компанії в Японії створили англійські рекламні кампанії, намагаючись зробити так, щоб їх продукція виглядала висококласною, або "балаканиною", як ви говорите. А оскільки рекламні ролики мають таку впливову силу над дуже гнучкими умами молодих батогів, англійська мова стала найкрутішою крутою (це просто так іронічно) [48].

Отже, все більше англійських слів за останні роки затопило сцену японської поп-культури. Однак, оскільки англійська мова, очевидно, не є рідною мовою Японії, це призвело до деяких досить веселих і прямо заплутаних ситуацій.

Незважаючи на те, що соціальна модернізація не є основною мотивацією прийняття англійських кредитних слів, вона особливо пов'язана з спілкуванням молоді та в комерційній царині.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАКТІВ

Англійські позикові слова не використовуються виключно для модних цілей. Коли я запитав свого японського друга Юрія, як вона себе почуває, почувши англійські запозичені слова, вона сказала:

"Англійські слова роблять все звуковим і розпливчастим".

Це відбувається всіма мовами; іноземні слова використовуються для приховування неприємних або табуйованих ідей. Використання іноземного слова замість рідного має наслідком затемнення значення, отже, притуплення

сили цього слова. Тож, як я можу кричати "scheiße!" В американському продуктовому магазині, оточеному жінками похилого віку, не повертаючи занадто багато голови, люди в Японії можуть потенційно піти з реклами великої "ol F-бомби на в'язаннях"[73].

СЛЕНГ

Сердиті підлітки і повстанці скрізь мають свій спосіб приклеїти його до людини, і мова, як правило, є частиною цього. Японці, які вписуються в цю "непокірну" категорію, часто намагаються вивести себе з мейнстріму, використовуючи непрозору мову для сторонніх людей, і який кращий спосіб зробити це, щоб плутати всіх з англійською?

Використання англійської мови як непокірної мови працює двома способами: 1) замість того, щоб використовувати її у позитивному контексті, англійські слова зазвичай вибираються для позначення негативних ідей, і 2) англійська мова іноді викривляється, щоб відповідати певній групі, повністю відокремивши його від стандартного використання [48].

Наприклад, **トラブる** або **トラブする** означає робити неполадки, **ペ - パ -** (папір) означає підроблені гроші, а **アド** (адреса) посилається на приховане місце. Графіті, написані романізованими символами, також можна знайти по всіх містах, що дає такий же ефект неясності. Значна частина цього стосується створення груп та дотримання соціальної відстані від "більшості". Як і людина, якщо ти не знаєш мовної вуличної мови, ти будеш немилосердним гомосексуалістом.

Інший ефект, який мають англійські позикові слова, - це зменшення провини, пов'язаної з предметами табу, шляхом створення евфемізмів чи кодів. Цікавий приклад - **DS ブランド**. Оригінальне значення цієї фрази - "знижка на товарні бренди", але вона стосується студентів, які в основному мають низькі значення Cs та Ds. Компанії, що позичають гроші, також люблять скористатися невиразністю англійських слів [73].

Іншим прикладом цього можуть бути японські слова «обійняти» та «поцілувати». Ви ніколи не замислювалися про те, чому англійські запозичені слова використовуються в таких ситуаціях, коли очевидно обійми та поцілунки не були завезені з Великобританії чи Америки (або вони були)? Звичайно, ці слова існують у японській мові, але з часом їх англійські колеги замінили їх як слова загального користування. Для прикладу можна розглянути такий випадок:

"Якщо хтось скаже せつぷん (поцілунок) або ほっよう (обійняти) японською мовою, я думаю, що всі будуть такі:" А? Що трапилось?!"

Так, японські слова для обіймів і поцілунків звучать дуже важко і серйозно, тоді як їхні англійські колеги звучать менш схоже на драматичну сцену в К-драмі і більше нагадують гарне погладжування по спині. Добре знати. Якщо ви думаєте про англійську мову, "табу" слова також замасковані постійно - особливо широко хихикаючи молодших школярів[73].

ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕХІД ДО СУЧАСНОСТІ

Давні тексти Японії були використані для вивчення діахронічних змін звуку в розмовній мові. Найдивовижніше відкриття щодо давньої японської мови полягає в її системі голосних фонем. Деякими вченими це сприймається як символ віри, що японська мова завжди була фонетично простою: п'ять «чистих» голосних, кожна з яких акуратно вписувалася в одну з п'яти римських літер, які ми, іноземці, використовуємо сьогодні, щоб уявити їх. Проте, Манйошю надає ключ, який привів до відкриття, що у старих японців було вісім голосних фонем!

Д-р Шінкічі Хашімото виявив, що ієрогліфи, які, як вважається, представляють один і той же звук, насправді зустрічаються в додатковому поширенні – тобто вони були контрастними. В Манйошю було використано ієрогліфи не для їх значення, а для звуків, які вони представляли. Наприклад, один символ (будинок), вимовляється як ㇰ та він використовувався в деяких словах для позначення фонем ㇰ. Проте, інший ієрогліф (дух або пара), також

вимовляється як ㇗, використовувався в абсолютно інших контекстах. Доктор Хашімото виявив, що ці символи не перетинаються в їх фонетичному використанні. Фактично, він виявив одне й те саме явище в усіх випадках складів, що закінчуються на / e /, / i / i / o /, в Манйошю, в Коджікі і в інших документах 8-го століття. Це чітке розходження між двома типами голосних показує, що у старих японців також були фонemi / i /, / e / i / o /, на додаток до п'яти гласним сучасної японської мови [53].

Після того, як д-р Хасімото показав, що у стародавніх японців було вісім голосних, д-р Хідеї Арісака і професор Тейз Ікегамі довели, що результатом була гармонія голосних. Це фонологічний принцип, який допускає комбінації «гармонійних» голосних в даному слові, але виключає інші комбінації [37].

Сьогодні стандартна різноманітність японської мови – токійський діалект. Завдяки зусиллям уряду і сучасної комунікації інші діалекти стають гомогенізованими, так що майже кожен може зрозуміти і розмовляти нею. Токійський діалект викладають в школі, їм розмовляють на телебаченні, його можна почути по радіо і прочитати в газетах.

У 1946 році уряд ввів спрощення системи письма. Він висунув список з 1850 токійськими ієрогліфами (поточних ієрогліфами), вимагаючи, щоб видавці обмежували себе ними всюди, де це можливо. Ця дія зменшила кількість ієрогліфів, необхідних для грамотності, і спростило існуючі. Список включає в себе 881 символів для використання в навчальній програмі початкової школи. Незважаючи на це, все ще зберігається складність японського письма. Тому Японія підтримує один з найвищих рівнів грамотності в світі [48].

Оскільки сучасна Японія вийшла на космополітичну сцену, її мова була збагаченою нещодавнім впливом західних запозичень, транслітерованих в катакану. До них відносяться каструля (хліб) з португальського і アルバイト arubaito (неповний робочий день), з німецького arbeiten (на роботу). Але

більшість недавніх запозичень відбувається з англійської, особливо в області технологій і розваг. Японець сьогодні може піти в マクドナルド (Маккудонарудо), щоб взяти ハムバグ (хамбаага). Він може дивитися відео на своєму комп'ютері та друкувати лист на своєму ワープロ (waarugo) (текстовому редакторі) і зберегти його на ディスク (діску). Через обсягу і різноманітності англійських слів, що з'являються сьогодні в японській пресі, здається, що японці не зможуть зрозуміти популярний журнал на своїй рідній мові, якщо у нього не буде доброго володіння англійським словником [48].

РОЗДІЛ 3. ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА У ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ. ЕВОЛЮЦІЙНІ ЗМІНИ.

У практичній частині вже буде більш детально розглянуто військову лексику у період другої світової війни та сучасну. Також спробуємо виявити відмінності та причини, які сприяли зміні у мові. Для прикладу військової лексики було розглянуто японській фільм 2011 року «Атака на Перл-Харбор», який був знятий японським режисером Ідзуру Нарушимой, який в свою чергу продемонстрував біографію адмірала Ямамото Ісороку. Фільм розповідає про історію вступу Японії в Другу світову війну і перших боях аж до 1943 року. Також окрім самого фільму було розглянуто декілька статей, які опиралися на сучасну військову лексику та період війни[75].

3.1 Японська військова лексика у період Другої світової війни

3.1.1 Розгляд японської військової лексики

Військова теорія в Японії почалася як повномасштабне міждисциплінарне дослідження (Едо-Маку). Коли світ вже був безпечним, не було війн та країна перебувала у мирних відносинах з іншими, але , не зважаючи на це військові знання накопичувалися в період Сенгоку. Вважається, що саме з цієї причини виник рух до систематизації, тобто до створення військових наук» [44].

Виходячи з цього можна зробити висновок, що і в японській військової лексики є коріння з китайської мови. Однак, протягом багатьох століть, лексика змінювалася і до початку Другої світової війни. В ній вже з'являлися слова, які були запозичені з англійської мови, проте в порівнянні з нашим часом вони зустрічалися не в такій великій кількості. Наприклад, вони використовувалися як слово ворога.

Слова ворога – це термін, який вказує на мову, який зазвичай використовується у ворожих й войовничих країнах. Іноді використовується як і фонетичний еквівалент «ворожий голос». Особливо в Японії, входить

другий китайсько-японської війни (Китай Інцидент) протистояння ще більш поглиблюють 1940 даний час Сполучені Штати та Сполучене Королівство з ворожої країни до початку війни (1940). Англійська мова буде позиціонуватися, як та, якої треба відкинути всі еквіваленти слів з японської мови, для того щоб тільки не використовувати мову «ворога». Великобританія на той час являлась ворогом (воюючим) для країни, та при Тихоокеанській війні, вона як і Сполучені Штати набула ще більш значного(ворожого) стану[61].

Також виникала інша ситуація. Оскільки це був рух за винятком, очолюваний приватним сектором, ретельність була значно іншою залежно від організаційних і географічних умов. Військово-морський флот, який був змодельований на королівському військово-морському флоті і використовував англійську або власний японський, та однак позбутися англійської мови, було дуже складно. Причиною тому стали технічні терміни, які були загальними в англійській мові. У військових частинах обслуговування, арсеналах, фабриках боєприпасів і т.д., англійські терміни часто використовувалися відкрито без ретельного виключення англійської мови з таких причин, як болти, гайки, гайкові ключі і т.д., які не були зроблені в Японії, й тому не мали як такого японського еквіваленту. Або тому, що вони не були знайомі, навіть якщо вони були переведені на японську мову. Тому це являється однією з головних причин, чому у період другої світової війни в японській мові, було настільки мало запозичень. Бо саме через цей рух, контролювалася на той час японська мова [61].

Якщо ж перейти до розгляду прикладів з фільму, то в ньому самому були представлені загальні варіанти лексики, яку можна почути інколи й на сьогоднішній день. Але її також треба взяти до уваги, бо у сучасній військовій лексиці її витісняють все нові й нові слова.

Одну з категорій, яку можна виділити це назви установ. У фільмі їх було показано не так багато. Режисер всього лише виділив такі заклади як

«командування об'єднаного флоту імперії» – «帝国の統一艦隊の命令：ていこくのとういつかнтаいのめいれい», «військове училище» – «軍事学校：ぐんじがっこう», «міністерство військово-морського флоту» – «海軍省：かいぐんしょう». Звісно, якщо приділити увагу усім військовим закладам в Японії то можна ще зустріти такі як «коледж сухопутних військ» – «地上部隊：ちじょうぶたい» чи «офіцерське кандидатське училище» – «役員候補者の学：やくいんこおほしゃのがっこう» [75].

Розглядаючи дану лексику, можна помітити, що назви установ вміщують в собі такі елементи ієрогліфів, які чітко вказують на те з чим вони тісно пов'язані. Наприклад у 海軍省 ієрогліфи моря, війни та міністерства прямо вказують на тип установи, не додаючи до цього слова ієрогліф флоту. Але це також стосується не тільки назв військових, а й державних установ.

Іншу категорію, яка виокремлюється, це загальна термінологія. Тобто лексика яка може використовуватись, не тільки у вузькому колі. Її можуть використовувати як і у флоті, так і для авіації і т.д. В цю категорію входять загальноновживані слова та фрази.

Дану групу лексики можна зустріти не тільки у використанні з воєнної точки зору, а й, наприклад, у спортивних змаганнях. Беручи до уваги фільм, до неї можна віднести такі слова як союзник, стратегія, отримувати перемогу. Звісно, серед військової лексиці, можна знайти ще багато подібних прикладів.

3.1.2. Витіснена військова лексика в японській мові

Так само в період війни часто використовувалися терміни і фрази, які на сьогоднішній час вже не використовують у військовій термінології. Якщо розглядати фільм, то там можна було почути кілька прикладів

Перша фраза, на яку була звернена увага – «バンザイ ! ». Якщо брати до уваги аналог перекладу то вона буде перекладатися, як «Ура!» .3

історичної точки зору, так народ бажав імператору довгих і кращих років, але згодом її стали використовувати воєнні для підняття морального духу на війнах. У фільмі її використовували пілоти, коли атакували ворожі літаки, знаючи, що йдуть на смерть. Також її ще вимовляли чиновники замість тосту за перемогу над противником [75].

«Бийтеся через усіх сил на благо імперії!», чи в перекладі «**帝国の利益のためにすべての力を破る!**». Дану фразу можна назвати аналогом двох попередніх фраз. Але в тих випадках бійці подібним кличем піднімають бойовий дух самі собі. А в цьому випадку йдеться мова про підняття командного духу. Та її теж, як і попередню, можна почути не тільки у використанні саме японської армії. Якщо замінити «імперію» на країну, то її можна почути у багатьох інших країнах [75].

Також є слова специфічні за своєю формою, які на сьогоднішній день у військових вченнях їх не використовують, але їх також можна віднести до категорії загальноживаних. Це такі слова «бліцкриг» «**爆撃 : ばくげき**», «воєнний переворот» «**軍事クーデター : ぐんじクーデター**» та «революція» «**革命 : かくめい**» [47].

На відміну від фраз, під час другої світової війни використовувалися і терміни, які вже не зустрінеш в обороті лексики на сьогоднішній час.

憲兵 (けんぺい) Військова поліція (жандармерія)

У японській армії - посаду, що відноситься до юрисдикції армії (Канкацу) і виконує функції військової поліції і адміністративної поліції. Він також придушив антивоєнні думки [45].

玉碎 (ぎょくさい) Суїцидальна (суїцидальні)

Під час війни він використовувався в офіційних оголошеннях для вираження повного знищення японських військ [79].

玉音放送 (ぎょくおんほうそう) Радіопередача Тамао

Радіопередача Імператора, який зачитав закінчення військових читань опівдні 15 серпня 1945 року. 14-го числа попереднього дня ми вирішили взяти Потсдамську декларацію на підготовчій зустрічі і сказали союзної стороні, що Японія здалася беззастережно. Книга була записана на запис заздалегідь [79].

Всі ці фрази і поняття використовувалися в той час, коли в країна вела війну і пішли з обороту, коли вона припинилася. Звісно, головною в цьому причиною стала стаття 9 конституції Японії, яка не тільки підштовхнула країну за відмову власної армії. Звісно це сприяло й тому, що згодом японці, в повагу до інших, відмовлятися навіть від військової лексики, яку використовували на той час. Багато чого в неї міняли на інші слова чи намагалися вводити нові значення, для активного користування. Таким чином з обігу вийшли деякі зі слів, які навіть не мали прямого відношення саме до другої світової війни, як ті, які були прокоментовані раніше. До прикладу, можна віднести такі слова наведені у таблиці нижче [30, 45, 37].

Таблиця 1

Стара японська лексика	Переклад
攻撃機、戦闘爆撃機	Атака літаків, винищувачі
軍事機密	Військова таємниця
軍楽隊、軍楽部	Військовий оркестр, військовий клуб
統合参謀本部	Спільні начальники штабів
予備役軍人	Військовослужбовець запасу
陸軍士官学校、海軍兵学校	Військова академія, Морська академія
陸軍大学校、海軍大学校甲種学生	Армійський коледж, студент морського коледжу класу А
軍医	Військовий лікар
技術科	Технічний відділ
駐在武官	Постійний військовий офіцер
訓練、演習	Тренування, вправи

Переклад слів, який наведений у таблиці 1, не вийшов з обігу, користування. Але враховуючи закон, дані слова або змінили трохи своє значення(більш узагальнили його), або були замінені на схоже слово.

3.2 Сучасна військова лексика в японській мові

3.2.1 Військова лексика в конституції Японії, стаття 9

Конституція Японії, яка проіснувала довше, ніж будь-яка інша конституція в світі без змін або переглядів, здобула популярність як «пацифіста конституція». Це пов'язано зі статтею 9 Конституції і її клятвою «відмовитися від війни як суверенного права нації». Повний текст статті говорить:

Щиро прагнучи міжнародного миру, заснованого на справедливості і порядку, японський народ назавжди відмовляється від війни як суверенного права нації, а загрози або застосування сили як засобу врегулювання міжнародних суперечок. Для досягнення мети попереднього параграфу сухопутні, морські і повітряні сили, а також інший військовий потенціал ніколи не будуть підтримуватися. Право воюючою частини держави не буде визнано [16].

У післявоєнній історії Японії стаття 9 по-різному трактується послідовними адміністраціями. З огляду на поточну обстановку в області безпеки в Східній Азії, коли ескалація напруженості на Корейському півострові і зростаючий Китай заявляють про себе більш сміливо, ніж раніше, дискусія про те, як слід розуміти статтю 9 і чи слід в неї вносити поправки, загострилася. Дійсно, реформа конституції Японії, і зокрема статті 9, була проблемою, з якою прем'єр-міністр Сіндзо Абе довго займався [56].

17 листопада 2017 року Абе виступив з програмною промовою на 195-й сесії Японського сейму (парламенту). У ньому він заявив, що «обстановка в області безпеки, яка зараз оточує Японію, є найважчою в післявоєнній історії».

Походження сучасної конституції Японії і, зокрема, статті 9, є предметом численних дебатів всередині країни. З огляду на, що конституція була написана і оприлюднена в період американської окупації, деякі вважають за краще розглядати статтю 9 як «нав'язування» іноземцями. Інші стверджують, що, вражена руйнуванням війни, вона виходила від самих японських лідерів, які мають намір запобігти повторенню подібних подій [56].

Постійним джерелом тертя між Японією і США є питання про готовність і здатність Японії брати участь у «колективну самооборону»; доктрина захисту союзника в разі нападу. Однак остання інтерпретація в 2014 році ознаменувала історичний зрушення в зовнішній і оборонній політиці Японії, формально дозволивши їй вперше брати участь в колективну самооборону.

За роки, що минули з 1947 року, Японія поступово збільшувала масштаби діяльності, дозволеної для SDF, кожен раз, розпалюючи дебати і правові спори про те, де лежать кордону діяльності SDF. Поки у Японії немає так званих «наступальних» ракет. Прем'єр-міністр Абе заявив, що будь-яке подальше розширення військової ролі Японії зажадає перегляду конституції. За словами Абе, перегляд статті 9 також необхідний для зменшення стурбованості з приводу статусу SDF як конституційного і законного [65].

Внесення конституційної поправки - дуже складний процес. Стаття 96 Конституції визначає, як слід внести поправку. По-перше, конституційна поправка повинна бути запропонована японському національному парламенту, де ця пропозиція має отримати схвалення як мінімум на дві третини як в палаті радників (верхня палата), так і в палаті представників (нижня палата) народного сейму. Нарешті, поправка повинна бути ратифікована населенням на загальнонаціональному референдумі, де простою більшістю голосів поправка набуде чинності. Після прийняття конституційної поправки потрібно один рік, щоб вона вступила в силу [65].

Ухвалення конституційної поправки було довгостроковою метою правлячої Ліберально-демократичної партії (ЛДП), яка має питання про конституційну поправку, записаної в її установчому статуті 1955 року. Прем'єр-міністр Абе, який також є президентом ЛДП, вважає, що стаття 9 є «нав'язуванням» США. Абе зробив кроки до перегляду конституції, поки офіційно не пропонуючи поправки. Під час його першого перебування на посаді (2006-2007) він прощтовхнув конституційний закон про референдум, який встановлює точні процедури для проведення референдуму, щоб змінити конституцію [66].

Точна форма прийняття конституційної поправки все ще залишається предметом обговорення. Коли Сіндзо Абе повернувся до влади в 2012 році, ЛДП випустила проект конституції, в якому виключено частину статті 9, дезавуює «військовий потенціал», і змінена стаття 96, так що для затвердження потрібно лише просту більшість (замість двох третин). Дієта, перш ніж видати пропозицію про ратифікацію на загальнонаціональному референдумі. Однак цей проект був відкликаний [16].

В травні 2017 року під час виступу, присвяченого 70-річчю введення в дію конституції Японії, заявив Абе; «Ми повинні бути впевнені, принаймні, в нашому поколінні, що аргумент «SDF може бути неконституційним» більше не буде висунутий». Це вказувало на те, як може виглядати змінена стаття 9. Тепер видається, що така поправка буде визначати роль SDF в вирішенні правових спорів щодо меж його діяльності, вказуючи, де і коли вона може бути розгорнута [65].

В останні роки підтримка зміни конституції неухильно росла, і деякі опитування підраховали, що населення Японії розділене приблизно на 50-50 на користь і проти зміни конституції. Однак, згідно з опитуванням, проведеним у грудні 2017 року, 54,8 відсотка респондентів виступили проти перегляду конституції при Абе, тоді як 33 відсотки підтримали її. Абе стикається з серйозною дилемою щодо того, чи варто намагатися

проштовхнути конституційний перегляд цього року. Невдача на загальнонаціональному референдумі, без сумніви, стане руйнівною втратою для прем'єр-міністра. Крім того, з часом, який потрібен для розробки і пропозиції конституції, а потім для організації національного референдуму, досягнення цієї мети в 2018 році може виявитися скрутним [65].

Так чому ж, спочатку розглядається саме ця 9 стаття? Це все через те, що вона також має свій вплив на внутрішнє положення військової сили в Японії. Ї хоча на сьогоднішній день, йде дуже багато запозичень у лексиці з інших країн, також поповнюється лексика й власними виразами. Але саме через цю статтю Японія залишається країною, де саме вона не може достатньо розвинути свою військову діяльність, що має свій відбиток на появі нової лексиці .

3.2.2 SDF термінологія

SDF термін, Міністерство оборони внутрішніх і Японії термінів, які використовуються в області безпеки. Зокрема, національної армії і японської імператорської армії, але є синонімом термінів, які використовуються в, що Сили самооборони відноситься до тих, які покладаються на свої власні різні слова [65].

Після закінчення Другої світової війни уряд Японії ставився до збройних сил країни так, як ніби вони насправді не являється військовим. Тому що опираючись на конституцію, Японія вже технічно не могла володіти армією, флотом і авіацією, але у неї все ще залишалися деякі спеціальні військові сили, призначені виключно для цілей самооборони, які вона вирішила назвати Силою самооборони. (SDF). Крім того, щоб зберегти внутрішню логіку фіксації, уряд продовжує використовувати унікальні назви (на японській мові) для організацій і устаткування SDF. Наприклад, піхотні загони називаються «звичайними загонами», артилерійські загони називаються «особливими загонами», а інженерні загони називаються

«загонами об'єкта». У «Морських силах самооборони», під прикриттям позначається те, що ефективно військово-морський флот Японії, 2950-тонний комбатант класу «Хацуюкі» і 13950-тонний комбатант класу «Хьюга» ідентично називають «ескортними кораблями». Однак цей вид лінгвістичного обману не зміг обдурити інших. В результаті «Військовий баланс 2012», опублікований Міжнародним інститутом стратегічних досліджень в Лондоні, класифікував 13950-тонне судно як авіаносець, оснащений вертольотами (CVN). Ця японська практика особливо проблематична в двох відносинах. По-перше, це підриває ефективний цивільний контроль в Японії. Щоб підтримувати ефективний цивільний контроль, японці повинні бути в змозі зрозуміти, який військовий потенціал має або не має їх країна [65, 66].

Існує три основні причини використання термінології SDF.

1) Це пов'язано з тим, що військові терміни не такі стабільні, як академічні терміни, і схильні до змін у часі і суспільстві, як терміни, використовувані в політиці, економіці та інформаційних технологіях. Тому створюються нові терміни, щоб уточнити, що загальні військові терміни не мають відповідних термінів або не є синонімами синонімів.

2) Стаття 9 конституції Японії повинна мати принцип миру у світі й суворо простежується за тим, щоб в країні була національна політична безпека. Вона простежує те, що, незважаючи на деякі з політичний суперечок, не дати войовниче, жорстоке враження

3) Також це може означати наполягання на роз'єднанні з колишньої японської армією. В цілому враження від старої армії в Японії після Другої світової війни не являється гарним наслідком, але все одно колишня японська армія необхідна через необхідність зв'язків з громадськістю, цивільної влади і забезпечення людських ресурсів. Й тому бажано уникати старі терміни.

Є випадки в Сполучених Штатах, Китаї, Росії, Південної Кореї та інших країнах, які використовують імена, які відрізняються від загальних військових термінів. Причина майже така ж, як в термінології SDF.

При перекладі термінів SDF на іноземні мови, такі як англійська, вони часто переводяться так само, як старі японські військові терміни, і відмінностей майже нема. 普通科 = Infantry (дослівний переклад піхота), 特科 = Artillery (дослівний переклад артилерія), відділ Послуги = Інженер (дослівний переклад як термін військового інженер) використовується уявлення таких. З іншого боку, при перекладі китайською або корейську мову в багатьох випадках китайські ієрогліфи, які не об'єднуються. З іншого боку, є багато прикладів, коли китайські ієрогліфи не об'єднує при перекладі китайською або корейську мови. Загалом, слово 大佐 в перекладі один полковник (великі, середні та малі символи не використовуються) в силах самооборони. До речі, еквівалентного класу бригадного генерала немає), Китайська народно-визвольна армія напише школу, а в південнокорейської армії вона буде написана як велика територія. Хоча рідкісні, конкретний термін Сил самооборони може використовуватися в якості перекладу іноземних військових термінів. Наприклад, в газетних повідомленнях льотчики ВВС США можуть бути переведені в якості льотчиків слідом за Силами проти авіації [43, 23, 57, 62].

У ньому наводяться приклади того, як поводитися з загальними термінами, включаючи умови сил самооборони і колишніми японськими військовими термінами (хоча Міністерство оборони каже, що неможливо порівнювати безпосередньо через різницю в звичаях, місіях, організації і т.д. між колишньою армією і іноземними силами і силами самооборони). Приклади [22, 29, 34, 42]:

Таблица 2

SDF термінологія	Старі японські військові терміни	Переклад
------------------	----------------------------------	----------

防衛（および国防）	軍事	Оборона (національна оборона)
地方防衛局	国防局	Бюро оборони
施設科	工兵科	Департамент об'єкту/ Інженерний відділ
自衛隊員	軍人、軍属、軍部官僚	Воєнно службовець
總監	司令官	командир
方面隊	軍	армія
武器科	技術科	Відділ зброї

Та це тільки мала частина слів, які знаходяться у цієї таблиці. На сьогоднішній день. Також до цієї термінології відносяться не тільки слова, які можна замінити більш загальним значенням, не вдаючись у деталі. На сьогодні є цілий список скорочень, який поділяє скорочення на окремі групи за їх значенням.

Цей військовий список використовуються військові і суміжні в областях скорочення. До цього списку переважно входять сучасні військові терміни. А саме поділ термінів йде на:

- Терміни, які існують або існували в минулому.
- Різниця між чотирма військами (суша, море, авіація і морська піхота) не має значення. Більш того, воно не обмежується іменником.
- Оскільки військова справа є засобом дипломатії, міжнародних організацій (НАТО, ООН, СОТ і т. Д.) І військові договори також були додані.
- Назва армії в кожній країні: Включає в себе конкретні підрозділи і сили району. Приклад: ВВС США, РАФ, JASDF і т.д. [59, 58]
- список армії, ВМС, ВВС
- Назва літака: (Приклад: F-15, B-52, Су-27 і т. Д) [64, 31]

- Назва бойової машини: (Приклад: М1, АМХ-30, Т-34) [26]
- список танків
- Ракетні ракети, назви зброї: (наприклад, М61, АІМ-9, R-73, ААМ-5 і т. Д) [32, 27]
- Офіційна назва військової електронної техніки: (Приклад: АN / SPY-1, АN / ААQ-13 і т. Д) [28]
- Код типу судна: «DD» для есмінців або супроводу, «SSN» для атомних підводних човнів і т. Д. [51, 52]
- Кодова назва НАТО: (Приклад: АА-7, SS-1В, клас Н і т. Д.) [24]
- Термінологія авіації: термін, загальний для всіх літаків, не обмежуючись військовими (Приклад: АPU, FBW, DME, VOR) [41]
- Список кодів аеропортів ІАТА (базові аеродроми і т. Д.) [53]

На сьогодні дана система термінології має велику актуальність у військовій системі. Японія також у деяких зі своїх докладах використовує її. Як описувалось раніше, дана система є наслідком статті 9 у конституції Японії, яка має намір запобігти використанню слів, які вживалися у японській армії під час другої світової війни.

3.2.3 Нова сучасна військова лексика (японська та запозичена)

З багатьох причин в 1930-х роках японський мілітаризм і націоналізм досягли повної влади. З завоюваннями Імперської Армії в Китаї Японія все більше відокремилася від світу. У розпал Другої світової війни на початку 40-х років Японія заборонила англійські запозичені слова «слово ворога» в різних шарах суспільства, створивши замість них «переважаючі» японські терміни. Їх поразку в 1945 році розгромлено ця націоналістична віра, залишає м'який ґрунт для процвітання насіння перемогли американців і їх мови. Повоєнні роки принесли їм односторонній мовний обмін, так як Японія прагнула вивчити все, що могло, у своїх переможців, зробивши англійська

найпопулярнішою мовою в Японії, швидко витісняючи європейські мови в боротьбі за мовний вплив.

У наш час військова лексика дуже сильно розвивається й завдяки появі нової техніки, методів тренувань (навчання) і т.д. У японської військової лексики відбулося чимало змін. Наприклад з'явилося багато нових слів, особливо які були запозичені з інших мов [60].

「バンガロー」 «Бунгало»

Руйнівна трубка. Циліндр, начинений вибухівкою, використовувався для того, щоб відкрити прохід, збираючи наземні міни та перешкоди. Підключіть кілька і використовувати їх. Етимологія є 'Бангалор', але це могло б звучати як бунгало в вухо японців.

「バンダレイ」 «Бандалай»

Кордон речей і позицій. «Bundarei» складається з двох ескадрилій або трьох ескадрилій. Має походження від американських військових, слово від англійського «межа»[74].

「ジャー戦」 «Jar Battle»

В основному GSDF, одягнений у піджак і трикотажні штани. Використовуйте цей наряд, коли ви йдете на робоче місце або в офіс за межами секції.

Також не дивлячись на різноманіття лексики, яка має походження з інших країн й записується катаканною, також, у військовій лексиці простежуються й власне японські технічні слова. Зазвичай це позначення якоїсь техніки чи простого слову, які використовують військові. Для прикладу:

「防護マスク」 «Захисна маска»

Хоча й має назву «захисна маска», але все одно це протигаз незалежно від того, як вона виглядає. Він розроблений таким чином, щоб мати можливість носити його лише 8 секунд. Тому через це його дуже небезпечно носити під час тренування. Наразі є багато бажаючих серед військових, які

зацікавлені в тому, щоб покращити дану маску, але через нестачу грошей, поки що такий варіант неможливий [80].

「検知紙」 «Детекторна бумага»

Це папір, який може показати тип газової генерації й самого газу, через те, що змінює свій колір в залежності від типу газу. Дуже розповсюджена річ не тільки при самих бойових діях, а й при навчанні.

「防護衣」 «Захисний одяг»

Костюм, який носять, коли очікується газова атака, в поєднанні із захисною маскою. Він відрізаний від зовнішнього повітря, що не дає можливості проникненню газу, але в літній період в ньому важко знаходитись, через велику спеку. Й технічне обслуговування після використання також являється серйозним.

「感明どうか送れ」 «Отправить КанAkira»

Слово при використанні під час бездротового зв'язку, чутливість чи, яскравість почути чи. Ми обережні, щоб відправити якомога коротше, щоб виявити позицію противника і згасити дуже довгі радіохвилі. Також війська кажуть так само, як «Кан!» Тільки напрямом [73].

Звісно це далеко не всі слова, які використовуються у військовій лексиці й записуються власне японською мовою. Розглядаючи усі ці слова, можна сказати, що за невеликий період часу, Японія не тільки активно поповняє склад у лексиці іноземними словами, а й все більш намагається їх інтерпретувати на свою рідну мову, для прикладу як з «Детекторна бумага».

3.3 Причини еволюції лексики

Підводячи підсумки по аналізу лексики, які використовували військові у період другої світової війни й на сьогоднішній день, можна сказати загальне, що лексика зазнала дуже великих змін. А саме таких змін як:

1) Заміна старої військової лексики, якої активно користувалися під час другої світової війни на альтернативні варіанти.

Дане рішення біло цілком спрямоване на те, щоб уникнути непорозумінь й непотрібних порівнянь з воєнними силами Японії на той період. Багато з якої лексики на інші слова які отримали або більш загальне значення, або були замінені на свої синоніми. Таким чином з обігу вийшли деякі зі слів, які навіть не мали прямого відношення саме до другої світової війни, як ті, які були прокоментовані раніше.

2) Відкинення слів, які мали пряме відношення до другої світової війни з постійного користування активним списком лексики.

На відмінну від першої причини еволюції у військовій лексиці, слова які відносяться до цієї категорії, перестали взагалі бути вживаними. Але треба розуміти те, що вони мають значення для таких ситуацій, які мали пряме відношення до подій на період другої світової війни. Якщо слова з першого випадку, були замінені, через те, що їх значення на сьогоднішній день, являється до сих пір актуальним, то в даній категорії причина зовсім інша. Для прикладу, ніхто з японських пілотів не буде використовувати при польоті фразу «バンザイ ! ». Тому що, якщо вдаватися до історичної значимості, так пілоти перед своєю смертю прославляли країну та свого імператора.

3) Активне введення запозичених слів.

Знову опираючись на статтю 9 конституції Японії, в країні бажали повністю переглянути активний список військової лексики, тому це є одна з причин появи запозичених слів, які записуються катаканною, але мають просте значення. До прикладу, одне з самих добре всім відоме слово «パイロット» (пілот). Також до запозичень входять й нові слова іншомовного походження, які з'являються й на сьогоднішній день. Такий мовний вплив пояснюється тим, що в повоєнні роки Японія прагнула вивчити все. Через таке явище англійська мова стала найпопулярнішою мовою в Японії, швидко витісняючи європейські мови в боротьбі за мовний вплив.

4) Поява нових слів.

Да лексика пов'язана з технікою, медициною, хімією і т.д.. Звісно багато з цих слів, можна знайти в інших мовах, які не будуть звучати, як японські еквіваленти. На сьогоднішній день, список подібних слів, все постійно поповнюється.

5) SDF термінологія

Поява SDF термінології виникла через потребу змін військової лексики. Дана термінологія запропонувала не тільки заміну деяких з конкретних слів з військової лексики на більш загальну. А систему скорочення, яка включає в собі дуже багато підпунктів. На сьогоднішній день вона є досить популярною, та багато з чого використовують не тільки при опису статей, а й при написання військових докладів. Також на сьогоднішній день, можна знайти як саме статті, так й сторінки у соц-мережі, які будуть пропонувати пояснення саме до скорочень, які звичайному читачу більшість з них не відома.

ВИСНОВКИ

При роботі над дипломною роботою було досягнуто усіх поставлених завдань,

Лексика — це те, з чого складається мова. Інакше кажучи лексика це словниковий склад мови, який поділяється на загальноповсякденну і спеціальну лексику та її ще називають лексикою обмеженого вживання. При розумінні військового терміна можна опиратися зі сторони лінгвістичного уявлення про терміни як слова і словосполучення спеціальної (наукової, технічної, тощо) мови, які можуть бути як створені, так і запозичені для точного визначення спеціальних понять і позначення спеціальних предметів в певній галузі знань.

У військовій лексиці також є багато факторів, які впливають на її зміну. Ці фактори також можуть бути аж ніяк не зв'язані із наукою. А саме декілька факторів, які впливають на розвиток: принципи «суперництва» і «соціальної згуртованості», нові технології і лінгвістична економія, гумор в військовому слензі.

Військова лексика має також і способи утворення: афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, зміна значення терміна, словотворення, запозичення

Військові терміни за сторони труднощів розуміння та перекладу то їх можна поділити на три групи: 1. Терміни, які виступають реаліями іноземної дійсності та є ідентичною до реалій українському еквіваленту. 2. Терміни, які чітко вказують на іноземну дійсність, але дані реалії при перекладі відсутні в українській мові, але в них є загальноприйняті українські еквіваленти. 3. Терміни, які виступають як реалії іноземної дійсності, відсутні в українській мові.

Військова лексика проникає й до інших сфер. Для прикладу, таких як: медична сфера, бізнесу, цивільну сферу життя та спорт. Військова термінологія є надзвичайно гнучкою. Не тільки військові підрозділи і війни

характеризуються певною термінологією, але і ця термінологія проникає в мову цивільного населення і навпаки, підпадає під вплив громадянської лексики.

Сучасна японська лексика, як і інші постійно змінюється. З'являються нові слова, особливо запозичені з інших мов, деякі навпаки виходять зі списку активної лексики. Вона постійно поповнюється все новими словами, особливо новими видами зброї, техніки, тощо. Тому японській мові можна виділити такі групи: військові команди, військово-технічні терміни, оперативно-тактичні терміни, військово-адміністративні терміни, військово-топографічні терміни, військово-інженерні терміни.

Синхронічний опис мови не може дати поняття про мовну динаміку, так як метою його є навчити створювати правильний текст на основі систематизованих правил. При цьому не можна безпосередньо побачити, як складалася, розвивалася і удосконалювалася система мови. Для того, щоб побачити динаміку мови, необхідно порівняльний опис. Також динаміка мови ділиться на три процесу: еволюцію мови, розвиток мови і вдосконалення мови.

Розвитку мови – це постійна зміна будь-яких одиниць мови, їх зв'язків і відносин, що не веде до вдосконалення мови, розглядається як його розвиток. В той час, як еволюція мови виступає як зміна без помітного кількісного зростання і якісного ускладнення і найбільше видна при застосуванні до мовних фактів методу типології. Як показує порівняльно-історичний метод, будь-яка мовна сім'я сходить в своєму розвитку до якогось, з якого розвиваються інші мови. З точки зору типології мов одна система мови, незалежно від її ступеня розвиненості і складності, завжди кількісно і якісно співвідносна з іншою.

Японська мова, почала набувати свою чітку форму, за допомогою китайській мові. В результаті китайського впливу і внутрішньої адаптації японська писемність перетворилася в потрійну систему, якої вона є сьогодні,

з неймовірною складністю. Одна з причин її складності – невідповідність розмовної мови на китайській і японській мовах. Тому 1946 році уряд ввів спрощення системи письма. Ця дія зменшила кількість ієрогліфів, необхідних для грамотності, і спростило існуючі. Незважаючи на це, все ще зберігається складність японського письма. Оскільки сучасна Японія вийшла на космополітичну сцену, її мова була збагаченою нещодавнім напливом західних запозичень, транслітерованих в катакану.

На період Другої світової війни в японській військовій лексиці можна виділити декілька категорій. Наприклад, перша з них називається слово ворога. Слова ворога – це термін, який вказує на мову, який зазвичай використовується у ворожих й войовничих країнах. Іншу категорію, яка виокремлюється, це загальна термінологія. Так само в період війни часто використовувалися терміни і фрази, які на сьогоднішній час вже не використовують у військовій термінології.

Через статтю 9 Конституції Японії саме у військовій лексиці виникли великі зміни, які можна побачити на сьогоднішній день. Через дану статтю з'явилося таке поняття, як SDF термінологія, а сему це терміни, які використовуються в області безпеки. Зокрема, національної армії і японської імператорської армії. Також у наш час військова лексика дуже сильно розвивається й завдяки появі нової техніки, методів тренувань й найголовніше, завдяки зачиненню з інших мов.

Підводячи підсумки по аналізу лексики, які використовували військові у період другої світової війни й на сьогоднішній день, можна сказати загальне, що лексика зазнала дуже великих змін. А саме таких змін як:

- 1) Заміна старої військової лексики, якої активно користувалися під час другої світової війни на альтернативні варіанти;
- 2) Відкинення слів, які мали пряме відношення до другої світової війни з постійного користування активним списком лексики;
- 3) Активне введення запозичених слів;

- 4) Поява нових слів;
- 5) SDF термінологія.

АННОТАЦІЯ「要約」

この論文では、第二次世界大戦中から現在までの日本の軍事用語の進化について考察します。

このトピックは、卒業証書の作業がさまざまなカテゴリの用語の分析に基づいており、軍事用語で新しい単語がどのように形成されるかを決定できるという点で関連しています。これは、削減、借用、または他の種類の語彙で使用できる用語、または軍事語彙のカテゴリの1つでのみ使用される新しい単語のいずれかです。そのため、語彙自体の分析に加えて、用語の違いだけでなく、軍事語彙の進化に影響を与えたイベントを比較して、これが起こる理由も分析しました。文書や記事を分析するとき、これらの変更に影響を与える少なくとも5つの理由を発見しました。

1) 第二次世界大戦中に代替オプションによって積極的に使用されていた古い軍事用語を置き換えます。

2) アクティブな語彙リストの絶え間ない使用による、第二次世界大戦に直接関連した言葉の拒否。

3) 外来語の積極的な紹介

4) 新しい言葉の出現。

5) SDF の用語

したがって、この論文では、軍事用語がどのように変化したかを見ることが出来るだけではありません。しかし、そのような変更の理由も理解してください。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). - К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. - 1728 с.
2. Варбот Ж.Ж. Праславянская морфонология, словообразование и этимология / Ж.Ж. Варбот. – М.: Наука, 1984. – 256 с.
3. Введенская Л. А. Этимология. Учебное пособие / Л. А. Введенская, Н. П. Колесников. – М.: ПИТЕР, 2004. – 220 с.
4. Левковская, К.А. Теория слова, причины ее построения и аспекты изучения лексического материала – М.: Высшая школа, 1962. – С.144-145
5. Мельничук О. С. (гол. ред.), Коломієць В. Т., Лукінова Т. Б., Півторак Г. П., Склярєнко В. Г., Ткаченко О. Б. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 5: Р–Т / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. - К.: Наукова думка, 2006. – 705 с.
6. Откупщиков Ю. В. Очерки по этимологии / Ю.В. Откупщиков. - СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2001 - 480 с.
7. Пирогов В. Л. Знаково-символічна система китайської ієрогліфіки і лексико-семантична динаміка китайської та японської мов // Наукові студії (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ) / Український гуманітарний інститут. – Київ; Буча, 2012. – Вип.1: Філософія, Філологія, Педагогіка, Економіка. - С. 254–271.
8. Трубачев О.Н. Этимологические исследования и лексическая семантика // Принципы и методы семантических исследований. – М.,1976. С. 147-179
9. Джиліланд, К. Герберт. "НАС. Морський сленг: Шіткан ". American Speech
10. Джон і Адель Алгео. "Серед нових слів". American Speech
11. Кольєр, Вероніка. "Метафори жінок-підприємців" Журнал соціолінгвістики

12. Мюррей, Томас Е. "Мова пілотів військово-морських винищувачів". *American Speech*
13. Силкетт, Уейн А. Слові війни. Військові справи
14. Філіпп Колін. "Звідки беруться всі нові слова?" *American Speech*
15. "How Japan can use its military after policy change". *Independent Record*. July 1, 2014. Archived from the original on July 7, 2014. Retrieved July 10, 2014.
16. "The Constitution of Japan". Prime Minister of Japan and His Cabinet. Retrieved 29 June 2014.
17. Art, Robert, "To What Ends Military Power?," *International Security*, 1980 Spring.
18. Blacker, Raymond ed, *Jane's Fighting Ships 1955-56*, *Jane's Fighting Ships Publishing CO., LTD*, 1956.
19. Brodie, Bernard, "The Absolute Weapons," Thomas Mahnken and Joseph Maiolo eds, *Strategic Studies -A Reader* , *Routledge*, 2014.
20. Canagarajah, S. A. (Ed.). (2005). *Reclaiming the local in language policy and practice*.
21. Cebrowski, Arthur and John Garstka, "Network-Centric Warfare -Its Origin and Future," *Proceedings Volume 124/1/1*,139,
22. Chase, Michael and Cristina Garafola, "China's Search for a 'Strategic Air Force,'" *Journal of Strategic Studies*, Vol.39, No.1, 2016.
23. Cheng, Dean, "Chinese Views on Deterrence," *Joint Force Quarterly*, Issue 60, 1st Quarter, 2011. Evera, Stephen Van, "Offense, Defense, and Causes of War," Michael Brown et al eds, *Theories of War and Peace*, *The MIT Press*, 1998.
24. Friedberg, Aaron, *Beyond Air-Sea Battle: The Debate over US Military Strategy in Asia* , *Routledge*, 2014.
25. Fukuda, Junichi, "Denial and Cost Imposition: Long-Term Strategies for Competition with China," *Asia Pacific Review*, Vol.22, No.1, May 2015.

26. Green, Michael and Zack Cooper, "Revitalizing the Rebalance: How to Keep U.S. Forces on Asia," *The Washington Quarterly* , Vol.37, No.3, Fall 2014.
27. Holmes, James and Toshi Yoshihara, "China's Navy: A Turn to Corbett?," U.S. Naval Institute, *Proceedings*, Vol. 135, No.12, December 2010.
28. Johnson, Michael and Terrence Kelly, "Tailored Deterrence: Strategic Context to Guide Joint Force 2020," *Joint Force Quarterly* , Issue 74, 3rd Quarter, 2014.
29. Kelman, Richard; Leo J. Daugherty (2002). *Fighting Techniques of a Japanese Infantryman in World War II: Training, Techniques and Weapons*. Zenith Imprint. ISBN 0-7603-1145-5.
30. Kline, Jeffrey and Wayne Hughes, Jr, "Between Peace and the Air-Sea Battle: A War at Sea Strategy," *U.S. Naval War College Review* , vol. 65, no. 4, Autumn 2012.
31. Krepinevich, Andrew, "Cavalry to Computer: The Pattern of Military Revolutions," *The National Interest* , No.37, Fall 1994.
32. Kroenig, Matthew and Barry Pavel, "How to Deter Terrorism," *The Washington Quarterly*, Spring 2012 Mahnken, Thomas, "Weapons: The Growth & Spread of the Precision-Strike Regime," *Daedalus*, Volume 140, Issue 3, 2011.
33. Kroonen G. *Etymological dictionary of proto-germanic* / Guus Kroonen. – Boston: Brill, 2013.
34. Kublin, Hyman. "The 'Modern' Army of Early Meiji Japan". *The Far Eastern Quarterly*, 9#1 (1949), pp. 20–41.
35. Lennox, Duncan ed, *Jane's Strategic Weapon Systems*, Jane's Information Group Limited, January 1999.
36. Luttwak, Edward, *Strategy - The Logic of War and Peace- Revised and Enlarged Edition*, The Belknap Press of Harvard University Press, 2001.
37. Martin S.E. *The Japanese Language through time*. Yale UP, 1987. 961 p.

38. Michishita, Narushige, Peter Swartz, David Winkler, “Lessons of the Cold War in the Pacific: U.S. Maritime Strategy, Crisis Prevention, and Japan’s Role,” Wilson Center Asia Program, 2016.
39. Miller A.R. Origins of the Japanese language. (Publications on Asia of the School of international studies. № 34. 1980)
40. Mohan, Raja, “India: Between “Strategic Autonomy” and “Geopolitical Opportunity”,” Asia Policy , No.15, January 2013. Owens, William, “The Emerging System of Systems,” Proceedings Volume 121/5/1,107,
41. Perlo-Freeman, Sam, Aaude Fleurant, Pieter Wezeman and Ssiemon Wezeman, “Trends in World Military Expenditure, 2015,” SIPRI Fact Sheet , Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), April 2016.
42. Posen, Barry, “Pull Back: The Case for a Less Activist Foreign Policy,” Foreign Affairs , January/February 2013.
43. Riqiang, Wu, “Issues in Sino-US Nuclear Relations: Survivability, Coercion and Escalation,” U.K Government Foreign and Commonwealth Office Website, 2013.
44. Rottman, Gordon L. (2013) Japanese Army in World War II: Conquest of the Pacific 1941–42 (Bloomsbury Publishing, 2013).
45. Saunders, Phillip, et al eds, The Chinese Navy: Expanding Capabilities, Evolving Roles , National Defense University Press, 2011.
46. Saunders, Stephen ed, Jane’s Fighting Ships 2004-2005, Jane’s Information Group Limited, 2004.
47. Scott, David, “India’s “Grand Strategy” for the Indian Ocean: Mahanian Visions,” Asia-Pacific Review, Vol. 13, No. 2, 2006
48. Shibatani, Masayoshi. Languages of Japan. — Cambridge etc.: Cambridge UP, 1990.
49. Simón, Luis, “The ‘Third’ US Offset Strategy and Europe’s ‘Anti-access’ Challenge,” The Journal of Strategic Studies, 2016, Vol.39, No.3, 2016.

Tokarev, Maskim, “Kamikazes: The Soviet Legacy,” US Naval War College Review, Winter 2014, Vol.67, No.1, 2014.

50. Turner, Stansfield, “Missions of the U.S. Navy,” US Naval War College Review, Vol. XXVI, Number5, March-April 1974, 1974.

51. U.S. Naval Institute, January 1998.

52. U.S. Naval Institute, May 1995.

53. Vovin A. The end of the Altaic controversy // Central Asiatic Journal 49.1 (2005), p. 71-132.

54. Waldenstrom, Christofer, “Sea Control through the Eyes of the Person who does it,” U.S. Naval War College Review , Vol.66, No.1, Winter 2013.

55. Wendt, Alexander, “Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics,” International Organization , Vol.46, No.2, Spring 1992.

56. World Bank, “World Development Indicators database,” April 11, 2016.

57. 後瀉桂太郎「海上自衛隊の戦略的方向性とその課題」『海幹校戦略研究』特別号（通巻第12号）、2016年11月。

58. 梅本哲也「米中間における戦略的安定」、『国際関係・比較文化研究』第3巻第1号、静岡県立大学国際関係学部、2014年9月。

59. 栗田真広「同盟と抑止 - 集団的自衛権議論の前提として - 」『レファレンス』2015年3月。

60. 島田征夫「19世紀における領海の幅員問題について」『早稲田法学』第83巻第3号、2008年。

61. 武居智久「海洋新時代における海上自衛隊」『波濤』通巻第199号、2008年11月。西村繁樹「日本の防衛戦略を考える - グローバル・アプローチによる北方前方防衛論 - 」『新防衛論集』第12巻第1号、1984年。

62. 西村繁樹「陸上自衛隊の役割の変化と新防衛戦略の提言」『新防衛論集』第26巻第2号、1998年。
63. 福田毅「抑止理論における「第4の波」と冷戦後の米国の抑止政策」、『日本国際政治学会2012年度研究大会部会13「地域抑止」の現状と課題』、2012年10月21日。
64. 吉田真吾「51大綱」下の防衛力整備 -シーレーン防衛を中心に、1977-1987年」『国際安全保障』第44巻第3号、2016年12月。
65. 吉田真吾「国際安全保障』第44巻第3号、2016年12月。
66. Еквівалентність перекладу при передачі функціонально-ситуативного змісту оригіналу (<http://www.bestreferat.ru/files/47/bestreferat-254547.docx>)
67. Основні способи словотвору в сучасній англійській мові (<http://www.bestreferat.ru/files/42/bestreferat162642.docx>)
68. Особливості передачі англійської термінології в галузі електронної побутової техніки (<http://dlib.rsl.ru/loader/view/01003053760?get=pdf>)
69. Особливості перекладу текстів інструкції (<http://www.bestreferat.ru/files/18/bestreferat197718.docx>)
70. Прийоми досягнення репрезентативності перекладу в рекламному тексті (<http://www.bestreferat.ru/files/03/bestreferat162803.docx>)
71. Теорія і практика перекладу (<http://www.bestreferat.ru/files/09/bestreferat39609.docx>)
72. Удосконалення методики навчання письмового перекладу суспільно-політичних текстів на середньому етапі навчання в спеціалізованих вузах (<http://dlib.rsl.ru/loader/view/01003233621?get=pdf>)
73. Duden Online Wörterbuch <https://www.duden.de/woerterbuch>
74. English Oxford Living Dictionaries <https://en.oxforddictionaries.com>.
75. <http://kinogo.cc/588-ataka-na-perl-harbor-2013.html>

76. <http://www.japanese-language.org/japanese/signlanguage.asp>
77. <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-yaponskoy-voennoy-terminologii>
78. <https://school-zno.com.ua/ukr-mova/leksykologija/87-leksyka-za-sferamy-vzhyvannja.html>
79. <https://www.ldoceonline.com>
80. <https://www.merriam-webster.com>

ДОДАТКИ

Таблиця 1

Стара японська лексика	Переклад
攻撃機、戦闘爆撃機	Атака літаків, винищувачі
軍事機密	Військова таємниця
軍楽隊、軍楽部	Військовий оркестр, військовий клуб
統合参謀本部	Спільні начальники штабів
予備役軍人	Військовослужбовець запасу
陸軍士官学校、海軍兵学校	Військова академія, Морська академія
陸軍大学校、海軍大学校甲種学生	Армійський коледж, студент морського коледжу класу А
軍医	Військовий лікар
技術科	Технічний відділ
駐在武官	Постійний військовий офіцер
訓練、演習	Тренування, вправи

Таблиця 2

SDF термінологія	Старі японські військові терміни	Переклад
防衛（および国防）	軍事	Оборона (національна оборона)
地方防衛局	国防局	Бюро оборони
施設科	工兵科	Департамент об'єкту/ Інженерний відділ
自衛隊員	軍人、軍属、軍部官僚	Воєнно службовець
總監	司令官	Командир
方面隊	軍	Армія
武器科	技術科	Відділ зброї